

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 3

БЕОГРАД 1933 ГОДИНЕ

КЊИГА 1

VIII РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 23 НОВЕМБРА 1933 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ:

Претседник

Др. КОСТА КУМАНУДИ

и

Потпретседник

Д-Р АВДО ХАСАНБЕГОВИЋ

Секретар

АНТЕ КОВАЧ

Присутни г. г. Министри: Претседник Министарског савета и Министар пољопривреде др. Милан Сршкић, Министар без портфеља др. Алберт Крамер, Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцел, Министар без портфеља др. Хамдија Карамехмедовић, Министар трговине и индустрије др. Илија Шуменковић, Министар без портфеља др. Будислав Гргур Анђелиновић, Министар шума и рудника Павао Матица, Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, Министар физичког васпитања народа др. Лавослав Ханжек.

ПОЧЕТАК У 10,30 ЧАСОВА.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника VII редовног састанка;

2 — Саопштење извештаја Сената о усвајању предлога Закона о привременом трговинском и компензационом споразуму између Краљевине Југославије и Републике Грчке;

3 — Саопштење извештаја Главне контроле о стављању виза са резервом;

4 — Саопштење о подношењу законских предлога од стране Министра финансија: предлога државних расхода и прихода са предлогом финансијског закона за буџетску 1934/35 годину; предлога закона о изменама и допунама члана 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона; предлога закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби од 7% инвестиционог зајма од 500,000.000.— динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији отштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини; предлога закона о изменама и допунама у Закону о државној трошарини; предлога закона за измене и допуне Закона о непосредним порезима, Закона о скупном

порезу на пословни промет и Закона о порезу на нежење лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце; предлога закона о изменама и допунама закона о таксама;

5 — Саопштење о подношењу Народној скупштини на одобрење: Уредбе Министарског савета о извођењу јавних радова и Уредбе Министарског савета о заштити земљорадника;

6 — Саопштење интерпелација народних посланика: Ристе Ђокића на Министра шума и рудника о раду управе жељезаре у Зеници и усвајање првенства, др. Милана Метикоша на Министра саобраћаја о ревизији бесплатних карата на железницама и бродовима; др. Ивана Лончаревића и другова на Министра трговине и индустрије о откупу књиге »Наши занати, трговина, индустрија и пољопривреда«, од Миливоја Савића и непримање првенства.

7 — Извештај Министра унутрашњих послова о одговорима на посланичке интерпелације.

Говорници: Ристо Ђокић, Министар шума и рудника Павао Матица, др. Иван Лончаревић, Министар трговине и индустрије др. Илија Шуменковић.

Дневни ред: Претрес и усвајање у начелу, поједино-

стима и коначно извештаја Одбора за проучавање законског предлога о допунском споразуму уз Споразум о клирингу између Краљевине Југославије и Швајцарске конфедерације.

Говорници: Известилац Стеван Ђирић, Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, Милутин Станојевић.

Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о сузбијању полних болести.

Говорници: известилац др. Ђуро Остојић, известилац мањине Витомир Видаковић, Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ.

Претседник др. Коста Кумануди: Отварам VIII редовни састанак Народне скупштине. Изволите саслушати записник претходне седнице.

Секретар Анте Ковач прочита записник VII редовног састанка.

Претседник др. Коста Кумануди: Има ли каква примедба на записник. (Нема). Примедаба нема, записник је примљен.

Изволите чути извештај Сената.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Сенат Краљевине Југославије, извештава Народну скупштину да је на свом 43 редовном састанку, одржаном 19 октобра 1933 године, усвојио у целини и без икаквих измена упућени му од стране Народне скупштине предлог закона о привременом трговинском и компензационом споразуму између Краљевине Југославије и Републике Грчке.

Претседник др. Коста Кумануди: Ово саопштење прима се на знање. Изволите чути један извештај Главне контроле.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Главна контрола извештава Народну скупштину, да је ставила визу са резервом на издатке по решењу Министарског савета бр. 6513 од 11 јула 1933 године.

Претседник др. Коста Кумануди: Овај извештај Главне контроле упутиће се Финансијском одбору.

Изволите чути законске предлоге.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Министар финансија подноси Скупштини на решење предлог буџета државних расхода и прихода са предлогом Финансијског закона за буџетску 1934/35 годину.

Претседник др. Коста Кумануди: Овај предлог буџета државних расхода и прихода са предлогом Финансијског закона упутиће се Финансијском одбору.

Изволите чути даље законске предлоге.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Министар финансија подноси Скупштини на решење:

Предлог закона о изменама и допунама члана 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона. (Види прилог);

Предлог закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби од 7% инвестиционог зајма од 500.000.000 динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији отштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини. (Види прилог);

Предлог закона о изменама и допунама у Закону о државној трошарини. (Види прилог);

Предлог закона за измене и допуне Закона о непосредним порезима; Закона о скупном порезу на пословни промет и Закона о порезу на нежење-

на лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце. (Види прилог);

Предлог закона о изменама и допунама Закона о таксама. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Ови законски предлози упутиће се Финансијском одбору.

Изволите чути две уредбе Министарског савета.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Претседник Министарског савета на основу члана 6 Закона о заштити земљорадника, подноси Скупштини на одобрење Уредбу Министарског савета о извођењу јавних радова. (Види прилог);

Г. Претседник Министарског савета, на основу члана 6 Закона о заштити земљорадника, подноси Скупштини на одобрење Уредбу Министарског савета о заштити земљорадника. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: За проучавање ових уредаба изабраће се нарочити одбор, кад то Народна скупштина одреди.

Изволите чути интерпелације.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г.г. Риста Ђокић и друг упућују интерпелацију на г. Министра шума и рудника о раду Управе жељезаре у Зеници и тражи да јој се призна првенство.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Риста Ђокић, да образложи првенство интерпелације.

Риста Ђокић: Господо народни посланици, господарење у Министарству шума и рудника у нашој земљи за задњих 10 година више изгледа, као да смо ми то Министарство и све наше шуме и руде дали под кирију г. Министру шума и рудника и неколицини његових чиновника. Две године дана нижу се интерпелације, нижу се питања о господарењу и упропаштавању народног добра у том Министарству, а никада на то одговора нема. (Милош Драговић: Нема Министра шума и рудника! Саботира Скупштину! Ваљда је поднео оставку!) — Господо, поред интерпелација које су овде вођене и поред тога што су по стотину и неколико посланика тражили одговор за такво господарење од стране Министарства шума и рудника, ми никада не само што нисмо добили одговора, него се и даље нижу афере и даље се ките крађе и даље се кити крађама то Министарство.

Господо, пре годину дана имали смо једну политичку аферу, ради једнога предузећа у коме је држава сувласница са 67 постога, то је предузеће Индустрија жељеза у Зеници. Током расправе ове афере констатовало се и установило се да је неки лиферант и закупац и препродавац тога предузећа, у којем држава има 2/3 улога, за једну пословну годину ни више ни мање него 81 хиљаду кила жељеза украо и препродао од тога предузећа.

Претседник др. Коста Кумануди: Господине Ђокићу, говорите о првенству а не о интерпелацији!

Риста Ђокић (наставља): Господо, на страну то, што је до сада било, али сада је на помолу једна нова афера. Талијан, неки Салвари, узео је под закуп једну пецару креча, кречану у Јелен-долу код Чачка, а како је дошло до тога, упитаћу Министарство. Та кречана била је својина Министарства саобраћаја, и сада је он ту кречану направио, да пече цинк-магнетит, који је потребан државној жељезари у Зеници и начинио је закључак за велику количину лиферације. Пошто Талијан Салвари,

свакако, нема пара и прометног капитала, потражио је од Управног одбора државне индустријске жељезаре у Зеници, у коме предузећу стоји највећи чиновник рударски Маленчић, чувени по гласу...

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Ђокићу, говорите о првенству интерпелације!

Риста Ђокић (наставља): Он је затражио 2,000.000 динара кредита унапред, а то значи прометни капитал. Да не би до тога дошло, имамо да спасемо 2,000.000 динара, ја на то упозоравам Господина Министра, и молим да ми одговори: Шта је до сада учинио и је ли дао сагласност, да та 2,000.000 динара пропадну, као што су многе паре пропале и је ли вољан, да нама и Народној скупштини по томе питању одговори. Ред је једанпут да и то Министарство претресемо па да не буде то као нека мешина да не знамо шта се у њој ради. Ради тога ја тражим првенство и апелујем на Вас, господе народни посланици, јер се господо Министри по некоме обичају толико «отимају» од хитности интерпелација да ја више не могу апеловати на њихова срца, него на Вас, да изгласате хитност ове интерпелације.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч Министар шума и рудника г. Матица да се изјасни о траженом првенству.

Министар шума и рудника Павао Матица: Господе, ја препуштам Народној скупштини да изволи решити да ли прима првенство ове интерпелације или не.

Претседник др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина тражено првенство? (Прима — не прима!) Ко је за првенство седеће, а ко је против устаће. (Већина седи.) Према томе првенство за ову интерпелацију је примљено.

Изволите чути даље интерпелације.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра саобраћаја о ревизији бесплатних карата на жељезницама и бродовима. (Види прилог);

Г. др. Иван Лончаревић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на Министра трговине и индустрије о откупу књиге »Наши занати, трговина, индустрија и пољопривреда« од Миливоја Савића и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. др. Иван Лончаревић да образложи првенство своје интерпелације.

Др. Иван Лончаревић: Господе, били смо сведоци да је дана 14 о. м. г. др. Стјепан Сркул, Министар грађевина, у име Краљевске Владе изјавио да не може примити тражено првенство за моју интерпелацију о књизи г. Савића Миливоја под насловом »Наша трговина, индустрија, занати и пољопривреда« и изјавио је да то првенство не може да прими из разлога што му је Министар трговине и индустрије г. др. Илија Шуменковић саопштио да ову књигу Министарство трговине није откупило нити је издало.

И ако сам ја, господе, већ онда могао протестовати, сада када сам у стенографским белешкама прочитао изјаву г. др. Сркуља, господе, морам да протестујем да Краљевска Влада, која по праву ни наша овде у Скупштини не одговара, да

онда када случајно нешто и одговори, неистину одговори. Нама, господе, може бити сасвим свеједно, да ли ће хрватски историчар г. др. Стјепан Сркул веровати г. Министру трговине и индустрије или не...

Претседник др. Коста Кумануди: Опомињем Вас, господине народни посланиче, да се држите искључиво образложења првенства. (Др. Иван Лончаревић: Ја то и чиним. Ја образлажем.) — Није то образложење! Нису овде у питању хрватски историчари, него хитност интерпелације.

Др. Иван Лончаревић (наставља): Нама, господе, може бити свеједно да ли хрватски историчар Стјепан Сркул верује Министру трговине и индустрије или не. Исто тако нама може бити свеједно да ли он са довољно историјског критицизма прима овакву изјаву Министра трговине или не. Али нама, господе, не може бити свеједно и није свеједно да Краљевска влада која, да кажем понова, по правилу не одговара ни наша овде у Скупштини, и онда када нешто случајно одговори на уста још једног историчара неистину одговори.

Господе, никоме ваљда у Југославији нису боље познати библиографски и издавачки односи, као што су познати г. Геци Кону, претседнику Савеза књижара и познатом београдском издавачу. И, господе, тај Геца Кон рекао је неки дан неким библиофилима који су тражили да купе ову »знамениту« књигу г. Миливоја Савића да он ту књигу нема на продају, али им је додао да они ту књигу могу купити у Министарству трговине по цени од 100.— динара по комаду. Па када се, господе, уважи да је г. Министар грађевина др. Сркул у име Краљевске владе индиректно признао све оно што сам ја навео и да је изјавио да г. Министар трговине није ту књигу откупио нити је финансијски помогао него је само решио да извршен број књига купи када буду отштампане, што је у ствари једно исто, онда, господе, ја мислим да је и те како хитно да се о овој књизи која је свакако морала проћи кроз све цензуре као и остале књиге, јер ми не можемо претпоставити да се само хрватске књиге морају цензурисати а српске не па да би могле проћи са оваквим садржајем, онда је, кажем, и те како хитно да се о овој књизи чује реч Краљевске владе у Народној скупштини. Па кад, господе, још знамо да је ову дотацију и финансијску помоћ дао г. др. Илија Шуменковић, који је познати Југословен, ја вас питам како би тек ту ствар решио г. Жика Лазић или други који министар, какву би он књигу помогао и пустио да изиђе? (Милош Драговић: Шта би тек ради о г. Матица. Граја).

Претседник др. Коста Кумануди: Опомињем господина Драговића да не прекида говорника, а господина др. Лончаревића упозоравам да се задржи искључиво на образложењу првенства своје интерпелације.

Др. Иван Лончаревић (наставља): Још нешто, господе, прошлога пута кад сам о овој ствари говорио, мене је др. Стојадиновић апострофирао »где вам је књига?« Књиге нисам имао али сам је сада донео и на тој књизи стоји у заглављу овако: »Издање потпомогнуто од стране Министарства трговине и индустрије«. (Показује књигу народним посланицима).

Господе, ја мислим да је након свега овога и те како хитно и те како првенствено и прешно да

г. Министар трговине прими хитност моје интерпелације и да пред правом југословенском јавношћу ову своју чудну работу чим пре са надлежнога места оправда, ако само икако може.

Господо, ова интерпелација и њена хитност је у еминентном државном интересу, и ја при томе и остајем.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Министар трговине и индустрије.

Министар трговине и индустрије др. Илија Шуменковић: Господо народни посланици, допустите ми да учиним неколико констатација. Прва: од 1923 године па до данас изишло је једанаест књига г. Миливоја Савића о нашој привреди. Сви министри без разлике који су се по случају свога наименовања у томе моменту налазили на положају Министра трговине и индустрије доносили су решења о књизи г. Миливоја Савића. Ја сам, господо, уверен да је мотив њихове одлуке био само и увек привредни карактер ове књиге и да никада ни један од њих није помислио да својим потписом покрива ма какве политичке или личне консидерације пишчеве.

Господо, друга констатација. Сва решења за десет књига до ове једанаесте, за коју сам ја донео решење, сва та решења су гласила да се књига г. Миливоја Савића изда као издање Министарства трговине и индустрије. (Чује се: Ко је донео та решења.) Сви министри без разлике и кад кажем без разлике, мислим без разлике на њихов политички или други карактер, — сви су, дакле, господо министри доносили решење да та књига буде издање Министарства трговине и индустрије. (Граја.) Ја сам овога пута прекинуо са том праксом и нисам донео решење да се та књига изда у издању Министарства трговине и индустрије већ само да се, кад буде оштампана и издана, откупи извесан број примерака те књиге. То је оно што сам био саопштио у приватном разговору г. Министру грађевина, у разговору који је вођен у министарској соби у присуству више лица, и врло је могуће да г. Министар Сркуљ није могао тачно да пренесе све те нијансе у Скупштини. Г. Министар Сркуљ међутим мислио је да изјави ово исто што ја изјављујем, да подвуче разлику између ранијих решења о томе да се књига изда у издању Министарства трговине и индустрије и овог решења које гласи да се само откупи извесан број примерака. (Приговори са левеце. — *Др. Никола Никић:* Ко је донео решење за ову књигу.)

Ја сам за једанаесту књигу. (*Др. Никола Никић:* Колико је откупило Министарство?)

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Никићу не упадајте у реч! (*Др. Никола Никић:* Ко је потписао решење?) Г. Никићу, опомињем Вас на ред.

Министар трговине и индустрије др. Илија Шуменковић (наставља): Моје решење гласи, да се 11-та књига, која је издана као лично издање г. Миливоја Савића а не као издање Министарства трговине и индустрије, помогне на тај начин што ће се за 25.000 динара откупити 500 примерака те књиге.

Ја могу да изјавим у своје и у име Краљевске владе да ми најкатегоричније осуђујемо сваку неупутност упућену на адресу ма кога дела нашег народа. (Одобравање). Додајем на крају да је ова једанаеста књига г. Савића, о којој је реч, за-

брањена.

После ових изјава ја налазим, господо посланици, да нема разлога приступити хитној дискусији ове интерпелације и због тога изјављујем да ову хитност не примам. (Одобравање).

Претседник др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина тражену хитност? (Не прима! — Прима!) Ко је против нека устане? (Већина устаје).

Скупштина није примила хитност. (*Др. Никола Никић* и *др. Ивац Лончаревић* приговарају).

Изволите чути извештаје г. г. министара.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелацију народних посланика г. г. др. Ивана Лончаревића и другова о резултатима општинских избора у општини Маче, срез Златар, одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Јована Мисирлића о раду појединих часника Општине београдске одговорити кад прикупи потребне податке.

Претседник др. Коста Кумануди: Ови извештаји примају се к знању.

Сад, господо, прелазимо на дневни ред. На дневном је реду претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о допунском споразуму уз Споразум о клирингу између Краљевине Југославије и Швајцарске Конфедерације. Има реч извештач г. Ђирић.

Извештач Стеван Ђирић прочита извештај Одбора, који гласи:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање Предлог закона о допунском споразуму уз споразум о клирингу од 27 априла 1932 године као и уз додатак од 2 новембра 1932 године, закљученом и потписаном у Београду 29 августа 1933 године између Краљевине Југославије и Швајцарске Конфедерације, завршио је поверени му посао на својој седници од 15 новембра 1933 године, усвојивши текстуално законски предлог у начелу и појединостима, те према томе Одбору је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог изволи усвојити.

За извештача Одбор је одредио г. Стевана Ђирића, народног посланика.

15 новембра 1933 године

Београд.

Претседник,

Стеван Ђирић, с. р.

Секретар,

Др. Богдан Видовић, с. р.

Чланови: **Игњат Б. Стефановић** с. р., **Салих Баљић** с. р., **Никола Прека** с. р., **др. Влада Станишић** с. р., **Милоје М. Сокић** с. р., **др. Вјекослав Милетић** с. р.”

Извештач Стеван Ђирић (наставља): Господо народни посланици, можда овако стручни предмети као што су трговачке конвенције о клирингу не могу да узрујају другове као интерпелације, али ја бих вас молио у интересу оне службе коју ви вршите народу, да поклоните и овоме предмету бар упола напету пажњу коју сте изволели поклонити предметима о којима смо

мало час расправљали. Ако је слободно, госпо-
до народни посланици, једним цитатом из пе-
сничкога дела карактерисати тако прозаичну
ствар као што је клиринг, ја бих његово оправ-
дање карактерисао цитатом из Његошевог „Гор-
ског вијенца“, у коме се каже како „Нове ну-
жде рађу нове силе“. Заиста, господо, од како је
избила 1929 године привредна криза у Америци и
од како се њена реперкусија осећа у Европи, на-
стао је знатан поремећај свих привредних прилика
да је требало тражити нове методе, нове путеве,
нове начине, нове експедијенте да се та привредна
криза колико толико ублажи. И пре две године
створено је у том погледу једно ново оруђе, један
нови инструмент који се зове клиринг. Данас го-
сподо и клиринг је постао већ стара ствар. То ви-
дите већ по томе што сте ви безброј законских
предлога о клирингу добили да о њима решавате.
Данас се већ отишло много даље. Те ствари се ре-
шавају уредбама сличним какве су данас па и ши-
ре и веће, решава се господо на револуционаран
начин, методама које је Рузвелт увео у Северне А-
меричке Државе. Господо народни посланици, јако
осећам да још увек трепери овде у сали оно узбу-
ђење које је изазвала малочас једна интерпела-
ција, ипак по својој дужности приморан сам, без
обзира на то, да вам растумачим у чему се састоји
ова конвенција о којој се говори. Пре две године
осетила се господо потреба кад поједине државе
већ нису могли да алиментирају своју увозну тр-
говину девизама, да ставе својим увозницима по-
једине девизе на расположење, да се нађе један
начин којим би се ипак колико толико омогућила
спољна трговина насупрот оних веома строгих де-
визних прописа који се могу назвати готово девиз-
ним ратом. И онда је Аустрија дошла на ту мисао
да спољну трговину регулише на један начин тако
да народни новац једне државе не мора прелазити
њену границу, него да непосредно, уз помоћ На-
родне банке дотичне државе, пређе из џепа онога
који купује у џеп онога који продаје другој др-
жави. То је нека врста пречишћавања, то је неко
пребијање, као што име гласи, код Народних ба-
нака тих држава. Постао је један рачун, један
фонд у који су купци уплаћивали све да путем
фонда непосредно продавац добије онолико ко-
лико вреди његова роба коју је другој држави
продао. Дакле као што видите једна карактеристи-
ка клиринга има ту добру страну што ублажује
девизни рат и колико толико омогућава спољну
трговину која у ово доба кризе показује тенденци-
ју знатног опадања. Али, господо, клиринг има још
једну тамну страну која донекле отежава спољну
трговину. А та тамна страна је у томе да помоћу
клиринга државе које имају пасивни биланс труде
се да тај пасивни биланс уравнише. И многи теор-
етичари шта више сматрају да је прави клиринг
тек онда, да се само онда може о правом клирин-
гу говорити, ако има и ту другу сврху да издеј-
ствује равнотежу биланса између две државе. Го-
сподо, кад ствари тако стоје, јасно је да је у инте-
ресу оне државе која има пасиван биланс, да скла-
па клиринг, јер помоћу њега она може пасивност
свога биланса умањити или чак и изједначити. Ако
ствар посматрамо са општег гледишта видећемо да
имамо право кад тврдимо да је то једна тамна стра-
на клиринга уопште, пошто он умањава промет из-

међу две државе, јер је много лакше изједначити
трговински биланс на једној нижој тачки него ли
на једној вишој тачки: много је лакше да једна др-
жава која купује за 300 милиона а продаје за 200
милиона, много је лакше да увезе за 200 милиона
него што би приморала ону другу државу да она
повиси свој увоз на 300 милиона. Један наш друг,
бивши Министар трговине г. Мохорич, увидео
је тамне стране клиринга и дао је једну врло здра-
ву сугестију. И још више него сугестију, он је дао
једну концепцију на који се начин може избећи
то да клиринг служи једино као инструмент пла-
ћања који ће омогућити и повећавати промет из-
међу две државе. Ова се концепција састоји у плу-
латерарном или мултилатерарном клирингу. Јер,
господо, поред свих оних лепих чланака које смо
имали прилике да читамо и лепих предлога које
имамо прилике да чујемо како треба да се труди-
мо да активност нашег трговинског биланса према
појединим државама појачамо, односно да пасив-
ност према другим државама уклонимо, сви ти
предлози, логично узевши дају се и оправдати и
са логичне стране не може им се прићи близу, али
са практичког гледишта ти предлози остају један
недостижни идеал. Зашто? Сасвим природно. И
наши су партнери исто тако паметни као и ми да
штите свој интерес, да повећавају свој активни
трговински биланс и умањују пасивност свога би-
ланса. И коликогод се ми будемо трудили да то
чинимо, исто тако ће се трудити и они. Зато на тај
начин не може се много очекивати да ће се трго-
вински биланс поправити, а на супрот на онај на-
чин који г. Мохорич предлаже, кад би се комбино-
вало са извесним контингентирањем, то би се могло
урадити, јер немојте заборавити, поједини трго-
вински биланси нису случајни, него они одговарају
животу, привредном животу, географском положа-
ју и привредној структури појединих држава. Мо-
же се рећи да су они функције стварног живота.
Ако ми видимо да је трговински биланс једне др-
жаве активан на супрот другој а трговински би-
ланс те државе активан на супрот трећој, то је по-
следица географског положаја и привредне струк-
туре тих држава. А ово што видимо да се хоће
просто биланси да се произвољно изједначе, све то
није природно, то значи чинити насиље над при-
вредном структуром и географским положајем по-
јединих држава. Узмите, господо, ако држава А
има активан биланс према држави Б а држава Б
има активан биланс према држави Ц, а ова опет
активан биланс према држави А, онда је сасвим ја-
сно да је потребно начинити један вишестрани
клиринг, јер ако се начини само обострани клиринг
између појединих држава, онда трговински про-
мет између тих држава неће ићи оним путем, ко-
јим га упућују сам живот и привредне потребе тих
држава. Зато ја мислим да би добро било да г. Мо-
хорич своју концепцију настави да изграђује, да
нам предложи једну комбинацију што сам ја више
пута са овога места предлагао, да се приликом
склапања вишестраних клиринга повећају и конти-
генти, јер је то могуће пошто ће она држава која
ће имати пасивитет према нама бити оштећена ак-
тивношћу према трећој држави, тако да би кли-
ринг изгубио особину да умањује промет међу др-
жавама и да би и са те стране, са које је негатив-
ан, постао позитиван, па би почео промет између
појединих држава да се повећава. Колико је то тач-

но можете видети и по томе, gospодо, што има случајева да између појединих држава постоје најбољи трговински односи, чак и онда кад међу њима не постоје добри политички односи. Види се да привредни живот има своје законе и моје је дубоко уверење да би један вишестрани клиринг на основу тих закона који су неминовни, могао помоћи да пређемо ову мртву тачку, па да спољна трговина, која је до сада била у опадању, најзад почне да се повећава на корист свих држава којима је пошло за руком да нађу такав споразум.

Gospодо народни посланици, ако погледате овај допунски споразум који тренутно пред вама лежи и о ком имам част да вам реферирем, ви ћете видети да је то допунски споразум уз једну допуну једног споразума. На први поглед би се могло помислити да према томе они споразуми који су до сада начињени нису добри и да се ту има вечито нешто крпирати и поправљати; међутим ствар не стоји тако. Сам појам клиринга, gospодо, сам његов смисао захтева чешће промене, јер узмите на пример ако је у клирингу утврђен законски паритет новца, па се законска подлога промени на једној страни, онда се мења и вредност новца, те је и промена клиринга очигледно потребна. Узмите на пример ако би једна држава помоћу клиринга хтела да пасивност свога биланса умањи а није то постигла, она ће одмах тражити промену. И због тога такав се уговор склапа за врло кратко време. Такви су уговори врло кратког даха.

На пр. овај клиринг склопљен је на 4 месеца. Видите на пр. овај клиринг са Швајцарском разликује се од других тиме, што се нисмо усудили да у њега унесемо законски паритет новца, јер се то показало код клиринга с Аустријом као непрактично. Поред тога како наши трговински послови са Швајцарском нису многоструки, то овога пута у уговор није уведен приватни клиринг, него је отворена могућност да ако се послови прошире да се и он допушта. Разлика између овога предлога који је као што видите већ треће издање клиринга са Швајцарском, јер прво је било 27 априла 1932 године; друго је од 2 новембра 1932 године, (а овај законски предлог уговора потиче од 29 августа ове године), није велика али постоји: То је, као што видите, треће проширено и допуњено издање, а разликује се од претходних у овоме: по пређашњим уговорима сав онај новац који су швајцарски увозници уплаћивали у Народну банку, 100% је стављен на расположење швајцарским извозницима. Овога пута швајцарски извозници добивају 80% уплаћеног фонда или збирног рачуна, а 20% ставља се на расположење нашој Народној банци. Поред осталог из овога клиринга види се, да је учињена дистинкција оне робе која је чисто швајцарског порекла и извози се из Швајцарске, као и оне која је била у Швајцарској у преради. Сем тога овај клиринг је протегнут и на ону државу која је са Швајцарском у царинској унији а то је кнежевина Лихтенштајн.

Овај уговор већ је на снази, јер смо ми како се сећате донели закон о овлашћењу о неопходном примењивању међународних трговинских уговора и у чл. 1 — дали смо право Влади да ти уговори могу ступити на снагу одмах чим се склопе. Према томе, gospодо, наша је дужност сада да дамо

само своју сагласност, а то можемо учинити тим пре што се он показује од користи.

Дозволите ми, gospодо, мало статистике. Истина и ако је статистика досадна и нерадо се слуша, ипак ја ћу да вам изнесем мало статистичких података из којих ћете се уверити о ефикасности овога клириншког уговора. Ако узмемо 1926 годину као нормалну онда је наш извоз у Швајцарску те године износио 300.000.000 односно тачно 296.000.000. Што смо се даље удаљавали од те нормале, наш је извоз падао све више из године у годину тако да је 1932 године пао на 66 милиона динара. Чак кад узмете у обзир да је и остали сав наш извоз као и извоз из других земаља пао, ипак се мора констатовати да је он више пао него према другим државама јер 1932 године он се смањио са 60% и износи 40% од укупног извоза из 1926 године, када је износио 7,8 милијарди док је лане укупно износио 3 милијарде.

А кад узмете да је наш извоз према Швајцарској износио године 1926 три стотине милиона динара, а године 1932 само 66 милиона динара, то значи да је тај наш извоз према Швајцарској и према години 1926 износио свега 22,3% од онога извоза у 1932. Дакле значи да је наш извоз према Швајцарској у многоме и несразмерно пао, него што је уопште пао. Већ само због тога потребно је да се нешто учини да би се по могућности те ствари репарирале. И заиста, кад погледамо прво полугодиште, видећете да смо у Швајцарску извезли 50 милиона динара, што ако се настави значи да ће за читаву годину дана бити извоз 100 милиона динара, а то значи да је наш промет према Швајцарској већ прешао ону мртву тачку и да се он сада диже. Док је тај промет прошле године износио 66 милиона динара, вероватно да ће он ове године изнети и пуних 100 милиона динара.

Према томе, gospодо, овај клиринг у своје првом и другом издању показао се као ефикасан. И када се сада долази са трећим поправљеним издањем његовим, онда ја мислим да немате разлога да га не примите и стога ја као референт овога законског предлога молим Народну скупштину да тако и учини и да овом предложеном законском предлогу изволи дати своју сагласност. (Аплауз и звици: Живео!)

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч Министар финансија г. др. Ђорђевић.

Министар финансија др. Милорад Ђорђевић: Gospодо народни посланици, ваш известилац уvažени г. Ђирић приказао вам је у више детаља смисао и суштину клириншких споразума уопште као нов инструмент у међународној трговини; приказао вам је специјално смисао и суштину овог клириншког споразума, који је сада пред вама, у виду допунске конвенције са Швајцарском.

Gospодин известилац је својом речју и излагањем у многоме упростио и олакшао моју улогу као ресорног министра по томе питању. Било би с тога излишно да понављам оно што сте већ чули, па се с тога са своје стране ограничавам само на то да додам још и то да је ова последња допунска конвенција са Швајцарском закључена после отказа првобитне конвенције закључене у месецу мају прошле године са наше стране, а била је отказана искључиво у нашу корист да би се 20% од укупних наших потраживања према Швајцар-

ској резервисало за плаћање чисто финансијских обавеза које је наша држава односно наша Народна банка према Швајцарској имала.

Према томе, господо, са своје стране ја бих имао само да се придружим молби г. известиоца да ову допунску конвенцију, која је закључена, како рекох, после отказа са наше стране и која садржи измене у нашу корист, да ту конвенцију изволите прихватити. (Пљескање и узвици: Живео!)

Претседник др. Коста Кумануди: Реч има народни посланик г. Милутин Станојевић.

Милутин Станојевић: Приликом решавања овога споразума потребно је рећи коју реч о нашим трговинским односима са Швајцарском Републиком. За 9 месеци ове године ми смо извезли у Швајцарску за динара 88,490.000.— а увезли из Швајцарске за 51,263.000 динара. Извезли смо живине за 14,200.000 динара, јаја за 15 милиона, дрва за 20 милиона. Швајцарска је добар потрошач, треба годишње око 60.000 вагона пшенице и 20.000 вагона кукуруза, поред других производа. Да би се појачале трговинске везе са Швајцарском створен је овде у Београду Комитет југословенско-швајцарски, а тако исто постоји у Цириху Комитет швајцарско-југословенски. У априлу о. г. ја сам био у Цириху са још извесном господом из нашег комитета. Били смо лепо примљени и нас ради била је сазвана велика конференција на којој су у дебати учествовали њихови велики извозници и увозници. Констатовано је обострано да наше трговинске везе нису довољне. Како је нами било стало до тога да поред осталог добијемо и контингент бар од 2.000 вагона кукуруза, то нам је одмах и обећано са напоменом да ће нам одобрити још 2.000 вагона кукуруза. Кукуруз је требало да извезе наше Привилеговано 30%, наше земљорадничке организације 40%, а остатак да извезу „Аграрија” и Лео Готлиб. Доцније је измењено, те Привилеговано и Земљорадничке задруге нису ништа извезле, него само „Аграрија” и Готлиб: Цена кукурузу према тадањем курсу била је 100 кгр. франко Букс 8.75 швајц. франка. Од тога требало је да се плати путем клиринга 8 шв. фр. а за остатак од 0,75 шв. фран. даће се купони за које се могу купити бикови у Швајцарској. Докле смо ми водили преговоре у Цириху и Берну, наш почасни конзул у Цириху, г. Шварц, већ је био у Београду и створио компанију за извоз тога кукуруза, разуме се да од тога и он извуче за себе коју пару. То би можда и остала тајна за ширу јавност да пре неколико дана г. Шварц није повео спор код новосадског суда противу својих ортака „Аграрије” и Готлиба и тражио свој део од дин. 482.837. Што је у тај посао ушла „Аграрија” и Готлиб, то је њихова ствар, али да тим послом руководи један наш конзул, који је једновремено био и саветник наших надлежних за решавање тога питања, то се никако не слаже. И да би иронија била још већа, други наш конзул г. Микић, док је са нами ревностно сарађивао да се до посла дође, дотле је његов старији колега г. Шварц у велико право компаније у Београду, да из тога посла извуче што већу добит за себе и своје ортаке.

Како рок овоме споразуму истиче крајем ове године, то сам мишљења да се може примити. (Живо одобравање.)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Пошто се нико више није јавио за реч претрес је завршен. Прелазимо на гласање у начелу. Гласаће се на уобичајени начин »за« и »против«. Изволите чути прозивку.

Секретар Анте Ковач прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Аврамовић Бранко, Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Анђелиновић Гргур Будислав др., Ајтуновић Јосип, Аранђеловић Јован, Ауер Љубевић др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бањац Љубомир, Батинић Јозо, Бачић Стјефан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Божић Милан, Бркић Стјефан, Бугарски Драгутин, Будинић Стеван, Ваљавец Стјефан, Варда Север, Величковић Миладин, Видаковић Витомир, Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Гавранчић Отон др., Главички Божић др., Господнетић Фрањо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Димитријевић Мита, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Додић Александар Така, Драговић Милош П., Ђокић Ристо, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живанчевић Михаило, Живковић Изидор М., Живојиновић Душан М., Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илић Срђа Милан др., Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Кадић Хусеин, Каћански Стеван, Кешељевић Никола др., Клинцић Антон, Ковач Анте Љ., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крејчић Антон, Крстић Владимир, Крстић Михаило В., Крстић Симо, Кумануди Коста др., Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончаревић Иван др., Лончар Станко, Лулић Петар, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, Марковић Велимир Ж., Матица Павао, Матић Ђока Н., Милетић Вјекослав др., Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Михаиловић Илија П., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде Ј. др., Нујић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др., Паранос Шпиро Ф., Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Петовар Ловро, Погачник Виктор, Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прањак Недељко, Пуцељ Иван Ј., Радић Иван, Радовић Саво др., Радовић Милан, Рајић Тоша др., Рако Јанко др., Савић Сава В., Савковић Илија, Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селмановић Алија, Сокић Милоје, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Спахић Владо, Спидлер Вјекослав, Сршкић Милан др., Станић Андра, Станојевић Милутин, Станојевић Драгомир М., Стефановић Игњат, Стијић Милан др., Стојадиновић Милослав др., Тадић Глигорије др., Тешић Максим, Томић Јаков, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Тркуља Станко, Ђирић Стеван, Урек Иван, Уру-

кало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др. (претседава), Хрибар Никола, Цемовић Филип, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Отсутни: Антонијевић Душан, Барић Бранко др., Бешировић Димитрије, Борисављевић Страхиња, Буквић Александар, Буновић Милан, Васиљевић Стеван др., Вељковић Вељко, Вујић Димитрије, Вукићевић Божић др., Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Грајић Перо, Грђић Васиљ, Грубер Фрањо др., Димитријевић Хаџи Тодор, Довезенски Јован, Дошен Мирко др., Дрљача Бранко, Дрмељ Алојзиј, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Живковић Негосим др., Захарић Чедомир, Јанковић Велизар др., Јевтић Радован, Јовановић Александар, Јовановић Јова, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Катић Милош, Кнежевић Ловро, Кнежевић Стјепан др., Ковачевић Драгутин Карло, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Коман Албин, Костић Драгутин др., Крамер Алберт др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Захарије, Крстић Милутин, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Кунтарич Анте др., Куњашић Јоаким, Куртовић Војко, Леушић Ђуро др., Лукић Живан др., Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Маринковић Војислав др., Марјан Ђуро, Марковић Миленко др., Марковић Милорад, Марковић Никола, Мајстровић Анте Ф., Мацековић Матија, Машић Марко, Метикош Милан др., Мијић Милан, Милетић Владислав, Милошевић Гавро, Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Јован Р., Митровић Љубомир М., Михаиловић Светислав др., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Недељковић Урош П., Николијевић Аранђел Д., Нинковић Трипко, Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабушки Ђорђе, Пахерник Фрањо, Патрновић Љуба, Перић Матеј др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Димитрије Он., Поповић Милан В., Прека Никола, Прекоршек Иван, Принцип Јово, Прша Шиме др., Пустослемшек Раство, Радивојевић Лазар Љ., Радоњић Милан, Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел, Сарачевић Раденко, Селић Јоца М., Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Станишић Владимир др., Стевановић Живојин, Стевановић Милан, Степанов Миливоје, Степановић Милан, Стојковић Милан Ђ. др., Стошић Стаменко, Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Толић Игњат др., Торомановић Хасан, Трбић Василије, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра К., Ђирић Ђорђе, Ђуковић Милан, Узуновић Никола, Урошевић Мирко П., Фотирић Арса, Хођера Светислав В., Христић Бора, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шиљековић Владимир, Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господо, изволите чути резултат гласања. Гласало је у

свему 161 народни посланик и сви су гласали „за“. Према томе је овај законски предлог примљен у начелу.

Прелазимо на претрес у појединостима. Молим г. известиоца да прочита § 1.

Известилац Стеван Ђирић прочита § 1 предлога закона о допунском споразуму уз споразум о клирингу између Краљевине Југославије и Швајцарске Конфедерације по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Пошто се нико није јавио за реч прелазимо на гласање. Гласаће се седењем и устајањем на уобичајени начин.

Прима ли Народна скупштина прочитани § 1? (Прима.) Објављујем да је прочитани § 1 примљен. Изволите чути § 2.

Известилац Стеван Ђирић прочита § 2.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина прочитани § 2? (Прима.) Објављујем да је прочитани § 2 примљен.

Пошто је Народна скупштина примила и у појединостима овај предлог закона, прелазимо на поменнично гласање у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Анте Ковач прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Аврамовић Бранко, Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Анђелиновић Гргур Будислав др., Антуновић Јосип, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Баљић Салих, Бањац Љубомир, Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Божић Милан, Бркић Стјепан, Бугарски Драгутин, Будишин Стеван, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Величковић Миладин, Видаковић Витомир, Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Гавранчић Отон др., Главички Божидар, Господнетић Фрањо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Димитријевић Мита, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Додић Александар Така, Драговић Милош П., Ђокић Ристо, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живанчевић Михаило, Живковић Изидор М., Живојиновић Душан М., Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илић Срђа Милан др., Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мицо, Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Кадич Хусени, Каћански Стеван, Кешељевић Никола др., Клинич Антон, Ковач Анте Љ., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крејчи Антон, Крстић Владимир, Крстић Михаило В., Крстић Симо, Кумануди Коста др., Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончаревић Иван др., Лончар Станко, Лулић Петар, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, Марковић Велимир Ж., Матица Павао, Матић Ђока Н., Милетић Вјекослав др., Милошевић Младен П., Милутиновић Миланко Р., Михаиловић Илија П., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде Ј. др., Нуић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др.,

Паранос Шпиро Ф., Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Петовар Ловро, Погачник Виктор, Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Праљац Недељко, Пуцел Иван Ј., Радић Иван, Радовић Саво др., Радоњић Милан, Рајић Тоша др., Рако Јанко др., Савић Сава В., Савковић Илија, Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селмановић Алија, Сокић Милоје, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Спахић Владо, Спиндлер Вјекослав, Сршкић Милан др., Станић Андра, Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стефановић Игњат, Стржић Милан др., Стојадиновић Милослав др., Тадић Глигорије др., Тешић Максим, Томић Јаков, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трукуља Станко, Ђирић Стеван, Урек Иван, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др: (претседава), Хрибар Никола, Цемовић Филип, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Отсутни: Антонијевић Душан, Барић Бранко др., Бешировић Димитрије, Борисављевић Страхинџа, Буквић Александар, Буновић Милан, Васиљевић Стеван др., Вељковић Вељко, Вујић Димитрије, Вукићевић Богић др., Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Грајић Перо, Грђић Васиљ, Грубер Фрањо, др., Димитријевић Хаџи Тодор, Довезенски Јован, Дошен Мирко др., Дрљача Бранко, Дрмел Алојзиј, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Живковић Негосим др., Захарић Чедомир, Јанковић Велизар др., Јевтић Радован, Јовановић Александар, Јовановић Јова, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Катић Милош, Кнежевић Ловро, Кнежевић Стјепо др., Ковачевић Драгутин Карло, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Коман Албин, Костић Драгутин др., Крамер Алберт др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Захарије, Крстић Милутин, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Кунтарић Анте др., Куњашевић Јоаким, Куртовић Војко, Леушић Ђуро др., Лукић Живан др., Макар Дако, Максимовић Божић, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Маринковић Војислав др., Марјан Ђуро, Марковић Миленко др., Марковић Милорад, Марковић Никола, Мајстровић Анте Ф., Мацековић Матија, Машевић Марко, Метикош Милан др., Мијић Милан, Милетић Владислав, Милошевић Гавро, Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Јован Р., Митровић Љубомир М., Михаиловић Светислав др., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Недељковић Урош П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Трипко, Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабуњски Ђорђе, Пахерник Фрањо, Патригић Љуба, Перић Матеј др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Димитрије Он., Поповић Милан В., Прека Никола, Прекоршек Иван, Принцип Јово, Прша Шиме др., Пустослемшек Раство, Радивојевић Лазар Љ., Радоњић Милан, Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел, Сарачевић Раденко, Селић Јоца

М., Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Станишић Владимир др., Стевановић Живојин, Стевановић Милан, Степанов Миливоје, Степановић Милан, Стојковић Милан Ђ. др., Стошић Стаменко, Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Толић Игњат др., Торомановић Хасан, Трбић Василије, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра К., Ђирић Ђорђе, Ђуковић Милан, Узуновић Никола, Урошевић Мирко П., Фотирић Арса, Хођера Светислав В., Христић Бора, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хаџим, Шарковић Тихомир, Шилеговић Владимир, Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господо, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 161 народних посланика и сви су гласали „за”. Према томе је законски предлог о Допунском споразуму уз Споразум о клирингу између Краљевине Југославије и Швајцарске Конфедерације усвојен и коначно и на основу чл. 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о сузбијању полних болести. Има реч извештајца Одбора г. др. Ђуро Остојић.

Извештај др. Ђуро Остојић прочита извештај Одбора за проучавање законског пројекта о сузбијању полних болести који гласи: (Види састанак VI, од 15 новембра 1933 г.)

Извештај др. Ђуро Остојић прочита законски предлог о сузбијању полних болести како га је Одбор усвојио, који гласи: (Види прилог).

Господо народни посланици, ја ћу бити слободан да се укратко осврнем на једно од најтежих обољења, које овај закон третира и од којег настоји да очува наш народ. То је ендемични луес код нас, јер ће се свакако друге колеге из одбора осврнути и на друге болести, које танигира овај закон.

Ендемични сифилис постоји код нас у три важна центра: прво подручје је бивша Босна и Херцеговина, затим Нови Пазар и Источна Србија. Ендемични сифилис је турског порекла и нема ништа заједничко са западно-европским. Зараза је уследила пре 250 година. Докази: проширеност уз друмове у крајевима, где су боравиле турске војске и коначно клиничке особине овог сифилиса, које су различите од западно-европског.

Проширеност у Босни и Херцеговини и статистика изгледају овако.

Територијално се групишу ендемични центри од Санџака преко Средње Босне према северо-западу у Крајину, где су држани велики контингенти турске војске (јер нема природне границе као што је Сава). У Херцеговини су центри уздуж црногорске границе.

Почиње с вишеградским срезом, фочанским (доста јако заражени), онда рогачки (ту има и лепре), сарајевски, власенички, сребренички, зворнички, кладањски и тузлански. Јаки су центри Фојница, Високо, Зеница, Рама, Травник, Јајце, Котор Варош, Мркоњић град, Петровац, Бихаћ, Цазин (особито). По статистици 1933 на дерматовенеролошком конгресу у Загребу износи број

оболелих регистрираних ендемичних луeticара у Босни и Херцеговини преко 180.000. У Херцеговини су центри ендемије: Гацко, Билеће, Требиње, део Невесиња, Коњиц и нешто Столац и Мостар.

Карактер овог сифилиса изгледа овако.

Преко 60% су херeditарни случајеви уско везани са фамилијом, према томе можемо наш ендемични сифилис с правом назвати фамилијарним сифилисом. Аквироване форме истичу се екстрагениталним стицањем заразе (у првом реду уста!) тако да су ници склерозе врло ријетке, док гениталне склерозе спадају у ријеткост. У колико није овај сифилис херeditаран, стиче се дакле екстрагенитално, што је особина овог сифилиса.

Клиничке појаве су следеће.

До недавна су терцијарне појаве (гуме) на кожи, слузницама и скелету сачињавале највећи број оболења са познатим деформацијама. Као што се и може очекивати код тог наследног сифилиса те су појаве врло разграњене, али за разлику од спорадичног европског сифилиса нема оболења очију и слуха. Клинички се манифестују остале форме неправилним редом појединог стадија, тако да су опћи осипи мање изражени него код спорадичног. Међутим у задње време дошло се до сазнања, да је број манифестних форми сифилиса куд и камо мањи од латентних тако да око 56% свих оболења сачињавају латентна оболења. То се има свести на то, да се наш сифилис, који је био катексохен, манифестан и флоридни, полако претвара у латентни, аманифестациони. Што важи још као једна необична одлика, то је поманкање оболења централног нервног система (табеса и парализе). Разлог је тај, што је наш сифилис млад и што није био под упливом специфичних терапеутских фактора, (није у народу употребљавана жива, него хапови арсенал). Међутим у задње време почињу се и код ендемичног сифилиса појављивати знаци периферног живчаног оболења, а то је доказ, да ће се временом и наш кожни сифилис претворити у нервни и да ће постепено добити сва обележја сифилиса западно-европског, са знатним бројем табеса и парализе.

Развој нервног сифилиса енормно поспешује недовољно вођена терапија, а нарочито недовољна терапија са специфичним арсенобензолом (салварзаном) и бисмутом, те живом. Немци зову то недовољно и слабо лечење „Анбехандлунгом“. Да наш сифилис губи своја добра дерматропна обележја, доказом су још учестала латентна серопозитивна оболења, са јаким главобољама и неуралгичним појавама. Споменути треба још као особину врло мали број висцералног сифилиса, особито месаортитида и оболења јетара.

Према искуству за лечење сифилиса потребна је тако звана комбинована и интермитентна терапија. 1) Лечење са салварзаном који директно убија спирохете, и истодобно са металним спојевима живе или бисмута (комбиновано), који спојеви делују индиректно на спирохете путем реакције патолошког ткива. Није исправно лечење самим салварзаном, јер тако лечење делује само на узрочника, који се може да адаптира на тај лек, и јер лечење чистим салварзаном не уклања ни издалека патолошке промене ткива. Зато је лечење сифилиса чистим салварзаном једнострано, нетемељито и опас-

но, тим више што се салварзан не сме давати у кратким интервалима, (2—3 дана) него у 5—6 дневним размацама, а то је за конституционално оболење премало. Правило је, које је постављено на темељу опћег стеченог искуства кроз 20 година, да се лечи комбиновано и то 2 инјекције живе или бисмута и једна инјекција неосалварзана по 0,6 гр. за мушке или 0,45 гр. за жене, недељно. Једно лечење оболелог мора укључити 3—4—5 гр салварзана и 10—12 инјекција бисмута или живе.

2) Интермитентно лечење: за потпуно излечење није довољно једно лечење него неколико њих и то у размацама по један и по до три месеца, према стадију оболења.

Неодржавање овог правила врло је опасно. Ако се започето лечење неправилно проводи, тј. не дају недељно три инјекције, односно размаци између појединих инјекција развуку, то прети опасност да ће се спирохете приучити на ово недовољно лечење, постаће резистентне на арсенобензол. Последица: изостаће кожне појаве, а развиће се централно нервна или висцерална оболења. Сви табичари и паралитичари имају у анамнеси недовољно провођење специфичне терапије. Исто је ако се проведе једно лечење, које уклони болесне појаве па се прекине са даљим лечењем то је т.зв. „Анбехандлунг“.

Ендемична акција изгледа овако.

Ендемична акција започета је 1927 год. У Сарајеву нешто већ 1923. Акцију су водили Хигијенски завод у Сарајеву, Дом народног здравља у Травнику, Тузли и Мостару. Потпомагале су венеричне амбуланте у Сарајеву, Мостару, Тузли, Грачаници, Зворнику и Маглају. Потпомагали су је и срески лекари, али акција с њихове стране није била довољна, што је разумљиво, с обзиром на оптерећеност истих. Куд и камо боље искуство стечено је са сталним лекарима, који су вршили искључиво антилуетично лечење на селу.

За прегледе крви биле су серолошке станице у Сарајеву (Хиг. завод), Мостару, Травнику и Тузли, касније и у Бихаћу.

У ери егзактних серолошких метода и добрих сретстава за лечење, борба би могла бити сасвим успешна: 1) лечењем довољним бројем антилуетичних кура, свих болесно пронађених, 2) елиминасањем сваког врела инфекције, 3) проналажењем нових оболења. Рад у већини крајева био је несправан, јер се није одржавао принцип темељног лечења. У теорији је начин рада једноставан, али у пракси комплициран.

Лечење се проводило на следећи начин: у становити дан пошао је недељно, један-пут, лекар аутом у једно подручје, где су се на цести сакупили оболели или сумњиви, узимао крв и лечио инјекцијама салварзана. О каквој систематској организацији није бито ни говора. Одабрана су неколика места, где су се састајали људи из оближњих села, а није се проводила систематска акција баш по селима, премда се данас знаду територијална подручја заражених села. Акција око проналажења била је слаба, а не мање и статистика оболелих. Луeticари са манифестним појавама, добивали су недељно, једном, дозу салварзана, а каткад и у две недеље једанпут, без бисмута

и живе, обично док нису ишчезле манифестације. О лечењу латентних лустичара не треба ни говорити. Главна је грешка била недовољно лечење, које ће, како смо споменули, имати неописивих последица за даљњи развој и карактер овог сифилиса. Готово би било боље препустити овај сифилис своме развоју него га лечити на овај начин.

Постоје тешкоће у ендемичкој акцији а то су: 1) помањкање плана који би се проводио систематски, под надзором стручњака; 2) помањкање материјалних средстава. Дотације за акцију су премалене, а да би се могао провести овај план и то: дотације за неосалварзан и бизмут, даље за потребан број сталних лекара, који ће искључиво сузбијати сифилис и за персонал, превоз аутом и т. д.; 3) помањкање тачне евиденције заражених и 4) отпор народа (најтежи је проблем борба са сифилистичарима, а не борба са сифилисом), потреба закона о сузбијању сифилиса, јер се отпор може скршити једино законским санкцијама. Закон о сузбијању ендемичког сифилиса од 31-III-1931 као и пређашње наређење нису водиле рачуна о приликама у народу (разноликост терена, раширеност ендемије, отпор против лечења), него ни о приликама власти (немогућност прегледа и лечења брахијалном силом; немогућност кажњавања у масама). Стога ако нема довољно материјалних средстава за дужи низ година (10—15 година), боље је акцију за сузбијање проводити у посебно изабраним центрима, а остале центре оставити, него ли проводити широко засновану, а неуспешну акцију. Потребна су стручна лица и посебни лекари, који ће ту акцију водити. Потребне су покретне амбуланте, прегледи по селима и по кућним бројевима, уписивање личних података. Безусловно је потребно посећивање двапут недељно у терапеутске сврхе (две бизмутове и једна неосалварзанска инјекција). Тачна евиденција сваког појединог случаја.

Још да проговорим неколико речи о проституцији, која је такође врло важан елемент у саставу овога закона. Садашњи систем регулентације је неодржив, те се има заменити законом против ширења венеричних болести, који ће обухватити не само жену, него и мушкарца. Садашњи регулентациони систем не смањује ширење венеричних болести. Он је у опреци с моралом, а и критериј при оцењивању проститутке је једностран и случајан. Сама регулентација има толико елемената, које је немогуће уклонити, јер леже у самој институцији, без обзира на разне системе регулентације. Стога даје у најмању руку једнако као и регулентација исту корист закон против ширења венеричних болести, јер тај закон укључује и мушкарца, без ког не може бити говора о сузбијању проституције и о сузбијању венеричних болести. Присташе аболитије истичу етичке и социјалне реформе, али полажу тежиште на казни закон, а то је мањкаво. Ни један од правних система, регулација, индиферентизам, репресивни систем, не доноси резултата. Проституција је порок и то друштвени. Законске мере имају секундарну улогу у борби против проституције. Треба променити досадашње схватање о проституцији, да закон буде од вредности. Више вредне превентивне мере, а од ових још више душевне реформе,

које обухватају брак, породицу, реформу положаја жене, и сексуално образовање. Проблем проституције могу решити уз ове профилактичне мере још и принципи реформних аболитиониста.

Начин спровођења и индивидуалистички и стручан уз узакоњење одредаба које спречавају проституцију, а при свему треба респектовати биолошке, сексуалне и психолошке услове.

Овај је закон, господо, праведан и према мушкарцима и он тражи да се поведе велика акција против полних болести које су постале исто тако велико социјално и национално зло као што је туберкулоза и рак. Због тога, господо, што је г. Министар социјалне политике и народног здравља решавање овога проблема схватио веома озбиљно и решио га овако, ми му можемо због тога што је овакав пројекат поднео. Народној скупштини да будемо захвални и да га примимо како је предложен, стога молим г.г. народне посланике да овај законски предлог приме како га је одбор предложио. (Живо одобравање и плескање).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Витомир Видаковић да да своје одвојено мишљење.

Известилац мањине Витомир Видаковић: Господо, једно од јаких средстава за сузбијање неморала и физичког чувања нашега народа, јесте потреба доношења закона о сузбијању полних болести и проституције. Ми прописујемо законе против горосече, строге казне против онога ко украде најситнију ствар, а немамо закон против оних, који убијају породицу, који шире блуд и полне заразе, као да је веће зло украсти ситну ствар него родитељима морално убити дете, па га оставити презрена и заражена.

Полна честитост први је услов праве моралности, јер морална честитост јесте део праве моралности.

Морал данашњег друштва пао је веома ниско. Све се мора учинити да се прогони аморалност, која задаје велике бриге васпитачима и пријатељима народним.

Полне болести у разним облицима јесу опасни бич који бије по расним способностима нашега друштва. Оне су далеко опасније од свих других болести, па и заразних, јер су друге болести мање — више видљиве и мање опасне. Безброј невиних страдају од ових опасних болести. Читави крајеви и породице беспомоћно и резигнирано стоје преплављени овом немани. Сви су се народи у Европи постарали, да свима санитарним средствима све учине, да се ове болести што успешније сузбију. Ту се не жале материјална средства да се успех постигне. Па и ми морамо то учинити не жалећи средстава и жртава.

То, господо, захтева наш друштвени морал и хигијена наше расе.

Пред том хигијеном падају многи обзираи. Приступа се и законским мерама, превентивним и палијативним средствима. Дегенерисан и морално разорен народ није достојан части и уважања. И не сме се дозволити, да наш народ пребогат са телесним и моралним својствима буде начет ни једним пороком, којим поратно доба обилује. Наша држава и наше друштво мора све жртвовати, да се от-

клони, умањи а и прогони немам полних болести, које се све више шире и развијају.

У том циљу мора се законским путем, оштрим мерама све учинити, да се ова болест систематски одклања и сузбија. Наша породица, као темељ друштва има се одржати у високој моралној чистоти и њој загарантовати безбедност од ове разорне болести. Од чистоте и узвишености породице зависи снага и моћ нашег народа. Она је његов темељ и заштита свих расних особина.

Овај пројекат закона о сузбијању полних болести предвиђа све мере, које треба у овоме циљу учинити.

Одборска већина за преглед и последњу редакцију овога законског пројекта, примила је све предложене одредбе, као што су Народној скупштини исте и упућене.

Ну, има једна ствар са којом се одборска мањина није могла сложити. У § 9 овога законског пројекта речено је да предбрачна уверења, која мушка лица имају подносити духовним властима пред закључење брака, морају подлежати такси, коју државни и самоуправни лекари, који уверења буду издавали, имају права наплаћивати за своју награду од мушких лица, која нису сиромашног стања.

Одборска мањина стала је на то гледиште, да се ова уверења издају од стране поменутих лекара по службеној дужности бесплатно. Господо, када држава, односно наше друштво, у интересу расне хигијене прописује једну општу обавезу, ради подизања и напредовања целине друштва, држава је дужна да логично тој општој обавези не ставља никакве специјалне жртве појединцима.

Ово, господо, нарочито у питању констатовања: да ли је мушко лице способно за закључење брака у односу на полне болести.

Част ми је скренути пажњу на друге опште обавезе прописане специјалним законима. Тако, законом о основној настави предвиђена је општа обавеза, да свако дете мора проћи бесплатно кроз основну наставу. И да ли се ту за лекарски преглед наплаћује нека награда, као и да ли би она била умесна и на своме месту? — Не, господо!

Законом о општој војној обавези предвиђено је да сваки пунолетан грађанин има испунити војну обавезу. И ту се врши обавезан лекарски преглед, бесплатан, сасвим логично. Да ли би имало смисла и логике да онај, ко је способан или неспособан за војску, плаћа извесну таксу? — Такође не!

Ове и многе друге обавезе, које држава прописује, опште су потребе и опште добро. Па и у питању закључења брака и констатовања да ли је неко лице способно или неспособно за брак, нема логичког смисла да за то појединци подносе специјалне трибуте.

Сем тога, закони прогоне дивље бракове као штетне по наталитет, по социјални ред и морал. Они би се још већма умножили, када би остала ова одредба, како предлаже одборска већина, да се за ступање у брак има платити, поред осталог, још и нарочита такса лекару, наређена овим специјалним законом.

Напослетку наш народ подноси стицајем прилика, које су ван наше моћи, све веће и веће материјалне жртве. Он не може више да прими нових

жртва оптерећења. Зато му се не може ни ова жртва ставити, јер у томе мора бити граница.

Предлажем с тога и молим да се из § 9 овога законског пројекта, како га је одборска већина примила, изостави одредба да се ма каква награда плаћа лекарима за предбрачна уверења.

Овај члан имао би да гласи овако:

»§ 9 — Мушко лице које ступа у брак мора за венчање поднети надлежној власти лекарско уверење из кога ће се видети да не болује ни од једне да плаћа лекарима за предбрачна уверења.

Издавања ових предбрачних уверења врши се бесплатно од стране државних и самоуправних лекара. Лажно издато уверење казниће се по постојећим законским прописима.

Женско лице које зна да је заражено или према околностима то може да предпостави, па ипак закључи брак, казниће се по § 256 Кривичног законика.

Ако верски претставник или претставник грађанске власти не буде добио оваква уверења од лица која желе да ступе у брак, па их ипак венча, казниће се по одредбама § 399 став 1 Кривичног законика.

Молим Народну скупштину, у име Одборске мањине, да овај члан изволи овако примити, а са редакцијом осталих чланова овога законског пројекта Одборска се мањина у потпуности слаже.

Не буде ли се прихватио овај и овакав предлог § 9 овога Закона, како је предложила одборска мањина, онда ће народ бити оптерећен поред пет милиона таксе за уверења још и са 12 милиона динара за лекарске награде, јер се просечно закључи 200.000 бракова. С тога је и социјална правда и општи интерес да се овај параграф прими. (Одобравање).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Реч има г. Министар социјалне политике и народног здравља г. Иван Пуцељ.

Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ: После светскога рата готово све европске државе су прихватиле енергично борбу против полних болести, било да су своје дотадање законске мере употпуниле или измениле, било да су увеле сасвим ново, модерно законодавство за сузбијање овог друштвеног зла. Како се ова борба не може ефикасно спровести без енергичног сузбијања проституције, то су све културне државе напрегле своје снаге, да и питање проституције што потпуније реше. Неке су, као Сједињене Америчке Државе, усвојиле принцип потпуне забране проституције, док су друге покушале да тај проблем реше системом аболиције, или системом здравственог етатизма. Ранији систем регулисања проституције — регламентација — постепено се напушта, јер се показало да се њиме сврха не постиже.

Данска је већ 1906 забранила професионалну проституцију, а Норвешка је 1888 забранила државне јавних кућа.

Најновији закон у Чехословачкој укида јавне куће као и све полицијске и административне мере које су важиле у погледу регулисања проституције.

Немачки закон од 1927 год. предвиђа у питању субзијања полних болести и проституције т. зв. здравствени етатизам. Провођење закона у рукама је санитетских власти.

У Француској, земљи у којој се систем реглентације проституције до данас одржао, у најновије време су чињени покушаји са аболицијом у неким провинцијалним варошима и то са добрим резултатима.

Напори свих тих држава иду затим, да смање број оболелих и да их рационалним и благовременим лечењем што пре учине безопасним по околину.

Реч је о болестима, чије се последице и разорно дејство не показују само на здрављу појединца него као што је то случај са сифилисом, остављају дубоке трагове и на здрављу потомства, услед чега имају нарочити расно — хигијенски значај.

Наша држава, која је у свим правцима заштите народног здравља радила по научно признатим и опробаним методама, покушала је да савлада и ово зло оснивајући нарочите установе за бесплатне прегледе и лечење полно оболелих. Велики број до сада лечених и излечених показује, да смо били на правом путу.

Овај закон, који имам част предложити. Народној скупштини у ствари је кодификација свих досадањих напора и мера санитарских власти, које имају за циљ спречавање и сузбијање полних болести. У њему је вођено рачуна о савременој науци и о постигнутим резултатима других држава као и приликама у нашој средини.

У овоме закону су нашли примену следећи принципи: обавеза лечења; сваки оболели мора под претњом казне одмах да се лечи. Могућност лечења даје се сваком у свим државним и самоуправним санитарским установама као и код средњих и општинских лекара. Лица која немају сретства за лечење биће лечена бесплатно у за то одређеним установама. Неуредно долажење или изостанак од лечења кажњава се. Ординирајући лекар водиће о овоме рачуна и у случају потребе пријавити пацијента надлежној санитарској власти. Разуме се само по себи, да је вођење списка оболелих као и пријава строго дискретна. Нарочита важност полаже се као и при другим заразним болестима на изналажење извора заразе а у циљу предузимања профилактичних мера. Ако је потребно, оболели се због несавесности и нехата може принудно сместити у болницу ради лечења. Строге казне предвиђене су за лица која заразе другог из нехата или намерно. У закону је исто тако обрађена пажња профилактичним мерама. Жене и девојке без посла, које су у опасности да посрну, биће смештене у нарочите установе, док им се не нађе запослење. Малолетни, оба пола, ако су морално угрожени, биће смештени у друге породице или у посебне установе, а родитељима се одузима очинска власт.

Полно обавештење заузима нарочито место у овом закону. Водећи рачуна о приликама у нашој средини, омладина ће почев од 15 година од стручних лица бити обавештавана на погодан начин о значењу полних болести и њиховим последицама по народно здравље. (Аплауз).

Спознаја да проституција претставља један од главних узрока ширењу полних болести, потакла нас је да решење тога тешког проблема донесемо у оквиру овога закона. То је тим потребније што проституција није само извор болести него је она морална срамота и етичко ругло за цивилизовани народ. Не може се даље трпети да из-

весна лица недостојним и срамним продавањем свога тела зарађују сретства за сопствени опстанак и тиме омогућавају да их други експлоатишу. Наш Кривични закон даје нам могућности да проституцију директно и индиректно сузбијамо, а овим законом је проституција као и држање јавних кућа стриктно забрањена. Органу, коме се поверава спровођење овога закона, т.ј. Министарству социјалне политике и народног здравља, закон ставља у дужност да брижљиво испитује све узроке проституције и ширења венеричних болести, те да предузима најенергичније мере за њихово сузбијање, мере које ће се и правилником проширати.

Доследан здравственој политици мојих прегоходника у Министарству, који су се у овоме Дому вазда изјашњавали у питању проституције за аболицију, ја сам у предложеном закону потпуно провео тај систем у нади и очекивању да ћу наћи на одобрење и разумевање нашег сељачког народа, који у својој души осећа одвратност према проституцији и свим њезиним социјалним опасностима. (Одобравање).

Мислим, да ћемо са овим својим поступком предњачити осталим државама на Балкану, да се у својој борби против тог друштвеног зла што пре одреде за исти метод рада.

Као чисто расно — хигијенска мера у Закону је предвиђена здравствена контрола мушкараца пре ступања у брак. Та је мера нарочито важна, кад се уочи, колико је бракова разорено и колико деце херeditарно оптерећене. Водећи рачуна о културном степену нашег света, и о обичајима и начину живота у извесним крајевима наше земље, та је мера донета у предложеној форми.

Уверен, да овај закон има својих недостатака, али с обзиром на нове прилике, и време у којем живимо, сматрам да одговара нашим захтевима.

Како смо, господо, пре неколико дана донели закон који има за задатак да физички одгаји и васпита наш народ, мислим да је потребно сада да донесемо закон који има са моралне стране да га помогне и да га одржи на оној чистој висини на којој се и данас одржава наше село. (Бурно одобравање и аплауз).

Из тих разлога молим да примите Закон како је предложен и најлепша вам хвала на томе. (Одобравање и аплауз).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Са вашиим пристанком ја ћу да закључим данашњу седницу и предлажем вам за наредну седницу следећи дневни ред:

1 — Продужење претреса извештаја Одбора за проучавање законског пројеката о сузбијању полних болести; и

2 — Избор одбора за проучавање уредаба Министарског савета које су данас поднесене Народној скупштини и пред Народном скупштином саопштене.

Прима ли Народна скупштина овај дневни ред? (Прима).

Идућу седницу заказујем за сутра, у 10 сати пре подне, са примљеним дневним редом, а данашњу седницу закључујем.

Седница је закључена у 12,30 часова.

ПРИЛОЗИ

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ристе Ђокића и другова, народних посланика, на Министра шума и рудника о раду Управе жељезаре у Зеници.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Наша јавност, нарочито ближа околина Сарајева, и сада живи у једној атмосфери неповерења спрам управе индустрије жељеза у Зеници, у којој је држава сувласник са 2/3 акција.

Биће Вам познато, Господине Министре, да је Окружни суд у Сарајеву приликом једног политичког процеса установио да је само један посредник неки Салко Војводић у једној пословној години покراо 81.000 кг. израђеног жељеза.

Ни противу Салка Војводића, ни противу његових ортака у индустрији жељеза Вама подређено Министарство није предузело никакве кораке за заштиту државних добара, а сада се поново појављује једна милионска афера, коју изводи највећи чиновник Вама подређеног Министарства, по злу гласу добро познати г. инжињер Никола Беланчић.

Ради се о следећем:

Сарајевска дирекција државних жељезница имала је у Јелендолу код Чачка велику пећ за паљење креча. Како је та пећ за гашење креча дошла у закуп једнога Талијана који се зове Салваро, биће говора на другом мјесту, али симпа-

точно је да се као потрошач за сву количину цинк магнезита појавила индустрија жељеза у Зеници.

Најчудније долази да поменути Салваро од индустрије жељеза у Зеници потражује а инжињер Беланчић у својству претседника Управног одбора препоручује да се Салвару позајми 2,000.000 динара за оправак пећи у Јелендолу, — што заправо значи позајмица прољетног капитала.

Поводом овога ја Вас питам Господине Министре:

1 — Да ли Ви за овај случај примате моралну одговорност о раду Вама подређених органа;

2 — Да ли сте вољни у интересу државе да спречите ове штетне подухвате;

У смислу Закона о пословном реду у Народној скупштини тражим хитан усмени одговор по наведеном предмету.

17 новембра 1933. године
у Београду.

Народни посланици:
Ристо Ђокић, с. р.
Милан Божић, с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра саобраћаја о ревизији бесплатних карата на железницама и бродовима

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Опажа се, да приходи државних железница на путничком саобраћају стално опадају, па су ради тога путничке тарифе морале бити повишене, што није оправдано. У другим државама, у Пољској, Чехословачкој па чак и у Мађарској путничке тарифе, а и теретне, снижене су, ради тешке привредне кризе, јер се тамо разумно искоришћује саобраћај као сретство промета. Код нас смо имали на стотине бесплатних возова за партијске зборове ЈРСД странке, на штету државних железница, а осим тога имамо у промету тако много бесплатних карата за превоз на железницама и бродовима, као ни једна друга држава на свету. У једном путничком возу, покуса ради, утврђено је, да се у првој класи возило 99% путника са бесплатном картом, а у другој класи истог воза 76% са бесплатном картом и у трећој класи истог воза било је 34% путника са бесплатном картом. Према томе не треба се чудити дефициту наших железница и бродова, док се овако ради. Потребно би било да се ово питање узме озбиљно у разматрање, да се ревидирају сви досадањи правилници по овој ствари и да се ревидира сва лоша пракса око

издавања бесплатних карата за превоз путника. Има случајева, да се оне карте, које су добила поједина лица, предају лицима на искоришћење возарине, уз малу оштету, то опажају и кондуктери на железницама а не смеју да легитимирају дотична лица, јер бесплатна карта гласи на доносиоца, без легитимације. Потребно би било пригодном саства буџета, да свако Министарство односно свако надлештво унесе у свој буџет као расход за наплату оног броја железничких карата, који ће паушално платити Министарству саобраћаја а исто тако да се то учини и у буџету Народне скупштине и Сената, тако, да за све бесплатне карте буду осигурани приходи државним железницама у буџету Министарства саобраћаја исказани као приходи а у разним Министарствима да буду истакнути као расходи за осигурање наплате за одређени број бесплатних карата које је дотично Министарство од Министарства саобраћаја требало да прими. Тиме би била омогућена и контрола над злоупотребама које се сада на велико врше са бесплатним картама, јер ће свако надлештво морати водити тачну евиденцију ради својих бесплатних карата које прими.

Пошто би се на тај начин осигурали приходи

државних железница, то сам слободан да Вас умолим, Господине Министре, да ми изволите усмено у Народној скупштини одговорити:

1 — Је ли Вам познато колико има укупно бесплатних карата за превоз путника на железницама и бродовима Краљевине Југославије, јер тај број износи сигурно далеко преко педесет хиљада?

2 — Шта можете учинити да се обави ревизија свих изданих бесплатних карата за превоз на железницама и бродовима уз измену правилника о издавању бесплатних карата и уз измену праксе, која се уобичајила на штету прихода државних железница и бродова?

3 — Можете ли тражити да се по свим буџетима осигурају накнаде за све бесплатне карте,

које се издају појединим надлештвима и појединцима?

4 — Можете ли привести казни све оне, који су пропустом у служби омогућили издавање тако огромног броја бесплатних превозних карата док се штеди на издавању бесплатних карата за превоз кућама својим беспослених радника, који су у бедни и очају?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом одличном поштовању.

17 новембра 1933 године
у Београду.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

др. Ивана Лончаревића и другова, народних посланика, на Министра трговине и индустрије о откупу књиге Савића М. Миливоја „Наша индустрија, трговина, занати и пољопривреда“.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Дана 14 XI о. г. изјавио је Министар грађевина г. др. Стјепан Сркул на моје тражење хитности и првенства за интерпелацију о XI књизи 12 свесци Савића М. Миливоја под насловом: „Наша индустрија, трговина, занати и пољопривреда“ — да тражено првенство не може примити с разлога, што сте му приопћили, да југословенско Министарство трговине и индустрије ову књигу није као своје издање издало, како је досад радило, већ да је само решило, да откупи изванредан број, кад књига буде штампана.

Како је та књига са свим својим блутовим нападима на хрватске народне и вјерске светиње слободно већ отштампана, тражимо да нам у Народној скупштини на ову интерпелацију хитно и првенствено одговорите:

Колико сте примерака 12 свеске XI књиге „Наша индустрија, трговина, занати и пољопривреда“ Савића М. Миливоја на терет државног буџета откупили, кад београдски књиџар г. Геца Кон купце ове фамозне књиге шаље у Ваше Министарство на пазар?

За ову интерпелацију тражимо хитност и првенство.

Београд, 18-XI 1933.

Народни посланици:

Др. Иван Лончаревић с. р., др. Никола Никић с. р.
др. Фрањо Грубер с. р., Ловро Кнежевић с. р.,
Стјепан Ваљавец с. р.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одељење царина

Бр. 31923

IV

17 новембра 1933 г.
у Београду.

ГОСПОДИНУ

Др. КОСТИ КУМАНУДИ
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

На основу члана 63 Устава и овлашћења датог ми Указом Његовог Величанства Краља од 17 новембра 1933 године, част ми је у прилогу под ./. доставити Вам предлог закона о изменама и допунама члана 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона, с молбом да га поднесете Народној скупштини на решење и одобрење, а потом изволите даље поступити.

Примите, Господине Претседниче, уверење мог одличног поштовања.

Министар финансија,
Др. Милорад Ђорђевић с. р.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

По милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра финансија, а на основу чл. 63 Устава и по саслушању Министарског савета, решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар финансија, да може поднети Народном претставништву предлог закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона, од 23. јануара 1899. године.

17 новембра 1933. године
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар финансија,
Др. Милорад Ђорђевић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о изменама и допунама члана 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона, од 23. јануара 1899. године, а измењен и допуњен 23. фебруара 1904. године.

§ 1

Члану 29 додаје се нов, други став који гласи:
„Царињење робе се састоји из подношења декларације, прорачуна, дажбина прегледа робе и уплате дажбина.”

Члану 34 додаје се нов, други, став, који гласи:
„Подношење исправа по извршеном царињењу није допуштено, нити се на основу њих може захтевати повраћај плаћених дажбина изузев случајева предвиђених посебним законом”.

Члану 40 додаје се на крају напомена која гласи:

„Неће се сматрати да је преглед робе прекидан када се роба ради утврђивања каквоће шаље на стручно испитивање.”

Члану 43 додаје се на крају напомена која гласи:

„Записник састављен по добивеном извештају о извршеном стручном испитивању робе, сма-

траће се као записник који је састављен одмах по извршеном прегледу робе.”

Члан 56 мења се и гласи:

„Погрешно и неумесно наплаћене дажбине, које се на царинарницама наплаћују, враћају се на захтев сопственика робе у року од шест месеци, од дана када су наплаћене.”

Став први члана 166 мења се и гласи:

„Ко у декларацији не пријави какву робу, или пријави мању количину, другу каквоћу или мању вредност, која би повлачила плаћање мањих дажбина, па се прегледом извршеним по чл. 40 и 41 овога Закона то открије, казниће се наплатом петогубих дажбина на такву робу (царине, трошарине, скупног пореза, споредне таксе и др.) поред наплате редовних дажбина.

§ 2

Овај Закон ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама”.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одељење државних дугова и државног кредита
Бр. 34.369

VI

17 новембра 1933. године
у Београду.

ГОСПОДИНУ
ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

На основу чл. 63 Устава и овлашћења датог ми Указом Његовог Величанства Краља од 17. но-

вембра 1933, част ми је у прилогу под /./ доставити Вам предлог закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500.000.000.— динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини у Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини, с молбом да га поднесете Народној скупштини на решење и одобрење, и потом изволите даље поступити.

Примите, Господине Претседниче, уверење мога одличног поштовања.

Министар финансија,
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

По милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог нашег Министра финансија, по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава, решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар финансија да Народном претставништву поднесе на решење и одобрење:

Предлог закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500,000.000.— динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини.

Наш Министар финансија нека изврши овај Указ.

17 новембра 1933 год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар финансија,
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500,000.000.— динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини.

Члан 1

Члан 3 Закона о исплати ратне штете мења се и гласи:

Обвезнице ове 2½ процентне државне ренте амортизују се за 50 година, рачунајући од 1 јануара 1924, према амортизационом плану који ће Министар финансија накнадно утврдити и узети у текст нових обвезница, кад ове буду пуштене у оптицај.

Амортизација се врши путем откупа обвезница на берзи, све док курс истих буде нижи од њихове номиналне вредности, или путем извлачења, кад курс обвезница достигне или пређе њихову номиналну вредност.

У случају амортизације путем откупа обвезница на берзи, откуп ће бити вршен све до потпуног искоришћења одобреног буџетског кредита за амортизацију дуга у дотичној години. Откупљени вишкови преко износа предвиђених у амортизационом плану служиће на скраћивање рока трајања амортизације дуга:

У исту сврху служиће и сви износи обвезница којима буде плаћена набављена роба на рачун репарација од стране приватних лица и установа, као и којима буде плаћена купљена роба из ратног плена.

У случају амортизације путем извлачења, ова последња биће вршена у Одељењу државних дугова и државног кредита 15 јануара сваке године или првог наредног радног дана, ако 15 јануара буде празнични дан. Бројеви извучених обвезница биће објављени преко „Службених новина”. Интерес по амортизованим обвезницама путем извлачења престаје тећи од 1 фебруара оне године у којој је односно извлачење извршено.

Члан 2

Први став члана 4 Закона о исплати ратне штете мења се и гласи:

Интерес који носе ове обвезнице плаћаће се по поднетим купонима шестомесечно и уназад, сваког 1 фебруара и 1 августа. Ненаплаћени интерес застарева за годину дана. Амортизоване обвезнице путем извлачења плаћаће се почев од 1 марта сваке године у номиналном износу. Неподигнуте суме за наплату извучених амортизованих обвезница застаревају за пет година. Приликом подношења на исплату, амортизоване обвезнице морају носити све купоне који доспевају на наплату после 1 фебруара оне године у којој је односно извлачење за амортизацију извршено. У противном случају, вредност свих недостајућих купона биће одбивене од вредности саме обвезнице.

Члан 3

Први и други став члана 5 Закона о исплати ратне штете мења се и гласи:

Обвезнице издате по овом Закону играју на згодитке. Згодитака има сваке године 692, расподељених у четири вучења, која се врше на дан 1 марта, 1 јуна, 1 септембра и 1 децембра, односно првог наредног радног дана ако ови дани буду празнични, у Одељењу државних дугова и државног кредита. У сваком од ових вучења има по 173 згодитака, од којих су један од 200.000.— динара, два од по 100.000.— динара, пет од по 50.000.— динара, петнаест од по 20.000.— динара, педесет од по 5.000.— динара и сто од по 3.000.— динара.

Извучени згодитци почињу се исплаћивати по истеку месеца дана од дана односног извлачења. Приликом подношења на исплату, обвезнице које су извукле згодитке морају носити све купоне који доспевају на наплату после дана њиховог извлачења. У противном случају, вредност свих ових купона биће одбивена од вредности згодитка који је обвезница извукла.

Обвезница која је извукла згодитак сматра се самим тим као амортизована.

Члан 4.

Члан 3 Уредбе о 7% инвестиционом зајму од 500,000.000.— динара мења се и гласи:

Интерес се плаћа по истеку сваких шест месеци. Амортизација се врши путем откупа обвезница на берзи, све док курс истих буде нижи од њихове номиналне вредности, или путем извлачења, кад курс обвезница достигне или пређе њихову номиналну вредност.

У случају амортизације путем откупа обвезница на берзи, откуп ће бити вршен све до потпуног искоришћења одобреног буџетског кредита за амортизацију дуга у дотичној години. Откупљени вишкови преко износа предвиђених у амортизационом плану служиће на скраћивање рока трајања амортизације дуга.

У случају амортизације путем извлачења, ова последња биће вршена у Одељењу државних дугова и државног кредита 15 јула сваке године или првог наредног радног дана, ако 15 јула буде празничан дан. Бројеви извучених обвезница биће објављени преко „Службених новина”. Амортизоване обвезнице путем извлачења исплаћују се почев од 15 септембра сваке године, од кога дана престаје тећи и интерес по њима.

Члан 5

Члан 5 Правилника донетог на основу члана 24 Уредбе о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини мења се и гласи:

Амортизација обвезница врши се по амортизационом плану оштампаном на свакој обвезници, и то путем откупа на берзи, све док курс обвезница буде нижи од њихове номиналне вредности, или путем извлачења, кад курс обвезница достигне или пређе њихову номиналну вредност.

У случају амортизације путем откупа обвезница на берзи, откуп ће бити вршен све до потпуног искоришћења одобреног буџетског кредита за амортизацију дуга у дотичној години. Откупљени вишкови преко износа предвиђених у амортизационом плану служиће на скраћивање рока трајања амортизације дуга.

У случају амортизације путем извлачења, ова последња биће вршена у Одељењу државних дугова и државног кредита, 2 јануара сваке године или првог наредног радног дана, ако 2 јануара буде празничан дан. Бројеви извучених обвезница биће објављени преко „Службених новина”. Амортизоване обвезнице путем извлачења исплаћују се почев од 1 маја сваке године, од кога дана престаје тећи и интерес по њима. Амортизоване обвезнице путем извлачења морају имати све недоспеле купоне, иначе ће се вредност купона који не достају одбити при исплати обвезнице.

Члан 6

Члан 8 Закона о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље, досуђених по Закону о беглучким земљама у Босни и Херцеговини, мења се и гласи:

Амортизација обвезница врши се према амортизационим плановима, утврђеним за сваку емисију посебице. Обвезнице прве емисије, у номиналном износу од 150,000.000.— динара, носе серије од 1—6000. Обвезнице друге емисије, у номиналном износу од 200,000.000.— динара, носе серије од 6001—14000. Обвезнице треће емисије, у номиналном износу од 150,000.000.— динара, носе серије од 14001—20.000.

Амортизација се врши путем откупа обвезница на берзи, све док курс истих буде нижи од њихове номиналне вредности, или путем извлачења кад курс обвезница достигне или пређе њихову номиналну вредност.

У случају амортизације путем откупа обвезница на берзи откуп ће бити вршен све до потпуног искоришћења одобреног буџетског кредита за амортизацију дуга у дотичној години. Откупљени вишкови преко износа предвиђених у амортизационим плановима служиће на скраћивање рока трајања амортизације дуга.

У случају амортизације путем извлачења, ова последња биће вршена у Одељењу државних дугова и државног кредита, 2 новембра сваке године или првог наредног радног дана, ако 2 новембра буде празничан дан.

Амортизоване обвезнице путем извлачења исплаћиваће се по номиналној вредности почев од јануара наредне године по обављеном извлачењу, када престаје тећи и интерес по њима. Амортизоване обвезнице путем извлачења морају носити све недоспеле купоне, иначе ће се вредност купона који недостају одбити при исплати обвезнице.

Прелазна наређења.

Члан 7

Први шестомесечни купон са новог купонског табака 2½% државне лутријске ренте за ратну штету биће пуштен у исплату 1 августа 1934.

Члан 8

Амортизација обвезница 2½% државне лутријске ренте за ратну штету биће извршена, у току буџетске 1933/34 године, путем откупа на берзи, све до потпуног искоришћења одобреног кредита у ту сврху у буџету за 1933/34 годину.

Члан 9

Одобрени кредит у буџету за 1933/34 годину за амортизацију 7% инвестиционог зајма од динара 500,000.000.—, повећаће се, у смислу одредаба овог закона, до износа предвиђеног амортизационим планом. Ово повећање извршиће се на терет буџетских резервних кредита.

Члан 10

Овај Закон ступа у живот чим га Краљ потпише и у „Службеним новинама” буде обнародован.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
Краљевине Југославије
Одељење пореза
Бр. 99943
III
14-XI-1933 год.
у Београду.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

МИ

АЛЕКСАНДАР I

По милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра финансија, а по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар финансија да може поднети Народном претставништву на решење „Предлог закона о изменама и допунама Закона о државној трошарини”.

Наш Министар финансија нека изврши овај Указ.

7 новембра 1933 год.
у Београду.

Министар финансија,
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о
изменама и допунама Закона о државној
трошарини.

§ 1

У тач. 2 чл. 72 Закона о државној трошарини место: „400” ставити „800”.

§ 2

У тач. 12 истога члана изоставити речи: „Израђену од дрвета”.

§ 3

После тачке 13 додати нове тачке 13а и 13б које гласе:

„13а Плинско уље:

На плинско уље и све оне дестилате сирове нафте који имају особине плинског уља, ма под којим се именом појавили, од 100 кгр.

Напомена. Ова трошарина се плаћа без обзира за коју се сврху троши плинско уље.

Трошарина се има наплатити при увозу из иностранства, а код домаћих рафинерија пре пуштања у промет.

„13б Уља и масти за подмазивање:

На сва уља и масти за подмазивање, без обзира од чега се производе, од 100 кгр. 200.— дин.

Напомена. Трошарина се има платити при увозу из иностранства, а код домаћих рафинерија пре пуштања у промет. Коломаст не подлежи државној трошарини.

§ 4

После тач. 14 истога члана додати нове тачке које гласе:

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

На основу § 51 Закона о пословном реду у Народној скупштини и овлашћења датог ми Указом Његовог Величанства Краља бр. 98.592 од 7 новембра 1933 године, част ми је у прилогу под ./. доставити Вам предлог закона о изменама и допунама у Закону о државној трошарини с молбом, да га поднесете Народној скупштини на решење.

Примите, Господине Претседнице, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању. —

Министар финансија
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

„15 Даске, летве, штафле и планке:

Даске, летве, штафле и планке и остале њима сличне израђевине од дрвета, ма под којим називима, сем букових, церових и врбових од 1 м³ 20.— дин.

букове, церове и врбове од 1 м³ 10.— дин.
16 Паркет свих врста од 1 м² 5.— дин.

17 Греде, дирекци и прагови:

Греде, дирекци и прагови и остали дрвени грађевински материјал ове врсте, ма под којим именом, сем букових, церових и врбових од 1 м³ 15.— дин.

букови, церови и врбови од 1 м³ 7.50 дин.

18 Обла грађа:

Обла грађа сем букове, церове и врбове од 1 м³ 10.— дин.
букова, церова и врбова од 1 м³ 5.— дин.

Напомена уз тач. 15, 16, 17 и 18.

1 — Као обла грађа која подлежи плаћању државне трошарине, сматра се она грађа, отсечена од четинастих дрвета, која на дебљем крају има више од 10 см. дебљине у пречнику не рачунајући кору, а код осталих врста дрвета она, која на дебљем крају има више од 12 см. дебљине у пречнику не рачунајући кору.

2 — Наплате државне трошарине на даске, летве, штафле, планке, паркет, греде, даске, као и на облу грађу вршиће се у стругарима (пиланама) пре пуштања у промет и потрошњу. У том циљу стругаре ће водити прописане књиге по обрасцу, који буде прописан.

3 — Државна трошарина на прагове наплаћиваће се приликом испоруке државним или приватним железницама.

4 — Предмети из тач. 15, 16, 17 и 18 овога члана израђени ван стругара (шилана) подлежу такође плаћању државне трошарине и то онда, када се стављају у промет и потрошњу.

5 — Дрва за гориво не подлежу плаћању државне трошарине.

6 — На дан ступања на снагу овог Закона извршиће се попис залиха дрвене грађе код стругара и основати књига евиденције производње и продаје како буде прописано.

19 Грде и стубови гвоздени и челични од 100 кгр. 10.— дин.

Напомена. Произвођачи гвоздених и челичних стубова у земљи биће дужни водити књигу производње и продаје како буде прописано.

20 Обичне цигле, цреп и ћерамиде:

од 1.000 ком. 10.— дин.

Остале врсте цигала, керамичне плочице сваке врсте и делови пећи од сваког комада 0.50 дин.

§ 5

Кад овај Закон ступи на снагу пописаће се залихе трошаринских предмета из тач. 2, 13а), 13б), 15, 16, 17, 18, 19 и 20 члана 72 Закона о државној трошарини код продаваца на ситно и на велико и наплатити разлика односно ново-заведена трошарина. Количине по 55 кгр. кафе и до 50 кгр. осталих предмета, до 5 м³ дрвета односно до 500 комада цигала и т. д. неће се пописивати, нити трошарина наплатити.

§ 6

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише, а обавезну силу добија кад се обнародује у „Службеним новинама”.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
Краљевине Југославије
Одељење пореза
Бр. 99944
III
14-XI-1933 год.
у Београду.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

На основу § 51 Закона о пословном реду у Народној скупштини и овлашћења датог ми Указом Његовог Величанства Краља Бр. 98.594 од 7 новембра 1933 године, част ми је у прилогу под ./. доставити Вам предлог закона за измене и допуне Закона о непосредним порезима, Закона о скупном порезу на пословни промет и Закона о порезу на нежењена лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце с молбом, да га поднесете Народној скупштини на решење.

Примите, Господине Претседниче, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Министар финансија
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

По милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра финансија, а по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар финансија да може поднети Народној скупштини на решење „Предлог закона за измене и допуне Закона о непосредним порезима, Закона о скупном порезу на пословни промет и Закона о порезу на нежењена лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце”.

Наш Министар финансија нека изврши овај Указ.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

7 новембра 1933 године.
у Београду.

Министар финансија,
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

за

измене и допуне Закона о непосредним порезима, Закона о скупном порезу на пословни промет и Закона о порезу на нежењена лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце.

§ 1

Четврти став члана 3 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „Привремено ослобођени порез и порез који се разрезају по нижој стопи, ради пореског олакшања, има се разрезати и унети у целокупно задужење дотичног пореског обвезника, па се тај део пореза с позивом на односно ослобођење једновремено расходује пореском обвезнику”.

§ 2

Други став тач. 15 у члану 32 мења се и гласи: „Исто тако не ослобођавају се зграде, које се налазе у местима, у којима је седиште среза, среске испоставе, суда, пореске управе и у местима која су сада обухваћена, или ће доцније бити обухваћена Уредбом донетом на основу § 1 Грађевинског закона, као и у местима (селима) преко 5.000 становника”.

§ 3

Тачка 2 и 3 члана 36 Закона о непосредним порезима мења се и гласи:

„2 — у осталим градовима (варошима), бањама и летовалиштима затим, у местима са седиштем било среза, среске испоставе, суда или пореске управе и у местима предвиђеним Уредбом донетом на основу § 1 Грађевинског закона 25%;

„3 — у осталим местима 30%”.

§ 4

Последња реченица у ставу 6 чл. 37 II Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „ако се молба за пореско олакшање поднесе после овога рока, рачунаће се олакшање од дана поднете молбе, а за време за које је молба касније поднесена, губи се право на олакшање и порез се разрезају у пуном износу”.

Први став тачке III члана 37 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „За зграде у местима (селима) са седиштем среза, среске испоставе, суда или пореске управе и у местима обухваћеним Уредбом донетом по § 1 Грађевинског закона ако немају више од 2.000 становника, затим за зграде ван варошких, бањских и летовалишних реона, и осталим селима (местима) преко 5.000 становника, које нису ослобођене пореза по чл. 32 и не издају се под кирију, а које служе искључиво за становање земљорадника и ситних занатлија, разрезаваће се кућарина основна и допунска, према броју просторија за становање и бруто кирији утврђеној у овој табlici”:

На крају члана 37 Закона о непосредним порезима додаје се нов став који гласи: „Пореска основица не може ни у ком случају бити нижа од оне по тач. III овога Закона.”

§ 5

После четвртог става члана 48 Закона о непосредним порезима додаје се нов став: „У местима за чије подручје постоји више пореских управа,

неће се вршити нов разрез пореза због преноса седишта радње у току пореског периода са територије једне пореске управе на територију друге.”

§ 6

Последњи став члана 52 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „Независно од чистог прихода, плаћају овај порез пре почетка зајимања обвезници друге групе тач. 3 чл. 42, као и путујући агенти и трговачки путници поменути у другој групи Ia члана 42, затим обвезници треће групе члана 42 Закона о непосредним порезима. Продавци лозова Државне класне лутрије, агенти осигуравајућих друштава и ситне занатлије у местима, за које важе одредбе тач. III чл. 37 Закона о непосредним порезима (тач. 26 чл. 42) плаћају порез у сталном износу по чл. 59 Закона о непосредним порезима.”

§ 7

У члану 53 Закона о непосредним порезима додаје се: „Пореска основица за сва индустријска предузећа и за трговачке радње на велико, а за остала предузећа ако су по законима обавезана водити трговачке књиге утврдиће се по билансу за чију проверу важе одредбе прописане за обвезнике друштвеног пореза (чл. 81).

Пореска основица не може ни у ком случају бити мања од: двоструког до троструког износа кирије за стан, ако ова није већа од 6.000.— дин. годишње;

троструког до четвороструког износа кирије за стан, ако је ова већа од 6.000.— динара, а не прелази 12.000.— дин. годишње;

троструког до шестоструког износа кирије за стан, ако је ова већа од 12.000.— дин. а не прелази 24.000.— дин. годишње;

четвороструког до осмоструког износа кирије за стан, ако је ова већа од 24.000.— дин. годишње. Повећаном износу кирије за стан, како је напред утврђено додаје се према месту и положају радње, 25% до 100% кирије за локал радње. Минималне ставке прорачунате према кирији за стан и локал, увећају се за 25—100% ако порески обвезник држи аутомобил за личну употребу а за 10% за сваку гувернанту и приватног учитеља, као и за сваког члана кућне послуге, ако их има више од једног.

Утврђена кирија за стан, умањује се са 10% за свако малолетно а незбринато дете, али тако, да одбитак не може бити већи од 40%. Потреба већих просторија због врсте радње (на пр. код гвозђарских радња), даје право на сразмерно смањење, а обратне чињенице на сразмерно повећање пореске основице, у колико на њу утиче кирија за локал. Под киријом се разуме накнада, која је у прошлој години по оцени за разрез кућарине утврђена за стан или локал, односно вредност стана или локала (у сопственој згради) обвезника (свих ортака) течевине. Ако се радња води у згради, која не подлежи кућарини, прорачунаће се ми-

нималне ставке парификацијом или оценом вредности локала.

Минималне ставке израчунаће се по овим одредбама у оном случају, ако је зграда, односно стан у поседу жене или другог члана породице. Ко докаже да одржава ауто, плаћа послугу и стан из другог већ опорезаног прихода, узме му се то у обзир код прорачуна пореске основице.

§ 8

У чл. 59 Закона о непосредним порезима додаје се нов став: „Ситне занатлије (тач. 26 чл. 42) у местима, за које важе одредбе тач. III чл. 37 Закона о непосредним порезима плаћају у име пореза динара 120.— а за сваког помоћника по 60.— динара годишње, а обвезници треће групе чл. 42 плаћају годишње динара 80.— а за сваког помоћника 40.— динара у местима до 10.000 становника;

у местима од 10.000 до 20.000 повећава се порез за 25%;

у местима од 20.000 до 50.000 повећава се порез за 50%;

у местима преко 50.000 повећава се порез за 75%.

Аутотакси плаћају 50% више од горњих сума.

Ови се порези имају плаћати о роковима предвиђеним у ставу 1 чл. 148 Закона о непосредним порезима.

Као основица за разрез самоуправних приреза код ових пореских обвезника служиће 80% годишњег пореза.

§ 9

У члану 64 Закона о непосредним порезима додаје се: „Ако се разрезује по пореском распореду. Ово важи и за оне случајеве који су по ранијим прописима добили ослобођење.”

§ 10

После тач. 8 чл. 76 Закона о непосредним порезима додаје се нов став: „Потрошачке задруге из тач. 7 и 8 ако раде са нечлановима немају право на ослобођење и свако отступање од прописа у тим тачкама, повлачи трајан губитак ослобођења пореза.”

§ 11

У члану 81 Закона о непосредним порезима додаје се: „Ако се посумња да предузећа, зависна од предузећа у иностранству у ценама или на који други начин, изузимају од опорезивања стварне приходе, могу пореске власти предузимати исправке у завршним рачунима тако, да куповне или продајне цене смање односно повећају. У случају да се ни на овај начин не може пореска основица утврдити сразмерно предузећима са истим средствима и радом, може се разрез пореза извршити упоређењем са другим предузећима, или другим образложеним исправкама у билансу и рачуну добитка и губитка.

На исти начин може се утврдити пореска осно-

вица и за она предузећа, код којих је већина акција у рукама сродника или у рукама ограниченог броја акционара.”

§ 12

Тачка 1 члана 82 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „Непосредни порез плаћен по овом облику и самоуправни прирези до износа овога пореза. Остали непосредни порези и самоуправни прирези уносе се у пореску основицу у пуном износу.”

После тачке 11 у истом члану додају се следеће нове тачке:

„12.) Провизије, одобрења и томе слично накнаде на зајмове, посредовања, финансирање, заступства и права искоришћавања разних патената и слично, која се одобравају повериоцима у иностранству, картелисаним друштвима и Холдинг друштвима без обзира да ли уговор постоји или не. Камате на инострана дуговања било које врсте.

На ове износе, који подлежу рентовном порезу по чл. 71 Закона о непосредним порезима неће се исти наплаћивати;

13.) Губитци на берзанским спекулацијама у иностранству у колико нису у вези са основним послом предузећа и у колико нису доказани.”

§ 13

У тац. 6 члана 83 Закона о непосредним порезима додаје се: „И ако су ти губитци унети под посебном ставком рачуна добитка и губитка”;

Тач. 7. чл. 83 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „суме које су у билансу отписане и унете у посебне, а не опште резервне фондове намењене за покриће умањења вредности зграда које не подлежу кућарини, затим, стројева, алата или другог пословног уређаја господарских, занатских, фабричких, саобраћајних и рударских предузећа. Свако друго резервисање или посредно умањење вредности имовине испод набавне односно производне цене, има се унети у пореску основицу. Министар финансија одређиваће годишње према привредним приликама и врстама предузећа са колико се процената може у билансе унети вредност робе испод набавне односно производне цене.”

У тац. 8. чл. 83 Закона о непосредним порезима додаје се: „Пензионни фонд мора бити самосталан и мора имати своју одвојену управу, он не може бити сопственост предузећа.”

§ 14

У чл. 85 Закона о непосредним порезима додаје се: „Трошкови прегледа књига падају на терет предузећа ако се утврде неправилности књижења на штету државне касе.”

§ 15

Првих осам ставова тац. 2. чл. 86 Закона о непосредним порезима мењају се и гласе:

„2. — допуњски порез који гласи:

2% од започетих или пуних	10.000.—	дин.	пореске основице
4% „ наредних	10.000.—	„	„
6% „ „	10.000.—	„	„
8% „ „	10.000.—	„	„
10% „ „	10.000.—	„	„
12% „ „	10.000.—	„	„
14% „ „	10.000.—	„	„

и на сваку суму преко 70.000.— динара 10%.

Али основни порез са допунским не сме износити мање од $\frac{2}{100}$ т. ј. 2.— динара од 1.000.— динара бруто промета; а код осигуравајућих друштва не сме бити мањи од $\frac{2}{100}$ т. ј. 2.— динара од 1.000.— динара годишњих бруто премија (подразумевајући и реосигурање премије) по одбитку сторнираних послова и бонуса.

У случају привременог разреза по чл. 80 Закона разрезаће се пореза $\frac{2}{100}$ од уложеног капитала, односно од чисте имовине ако нема уложеног капитала.

На дивиденде које исплаћују акционарска друштва и вишкове које задруге исплаћују по задружним уделитема плаћа се 10%. Овај порез дужна су друштва и задруге задржати и државној каси предати најкасније у року од 15 дана по исплати.”

§ 16

Последњи став члана 95 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „Порез на приход кућне послуге износи годишње динара 50.— за свако лице.

За доказ о плаћеном порезу служи пореска карта, која се мора набавити за свако лице најдоцније до 15 јануара сваке године, односно у року од 8 дана по ступању у службу. Пореска карта важи за годину дана за једно лице без обзира на особу, време упослења и висину прихода. Послодавац који у опште, или на време, не набави пореску карту платиће на име казне петороструку вредност пореске карте. Карта гласи на име послодавца и он је мора набавити а плаћени порез може од службеника накнадити.”

§ 17

У члану 108 Закона о непосредним порезима после тачке 4. додаје се: „Овде се подразумевају и све стручне коморе (занатске, трговачке, индустријске, апотекарске, адвокатске и т. д.), па и Уреди за осигурање радника; и

5.) Сва приватна транспортна предузећа ма које врсте“.

§ 18

Члан 127 Закона о непосредним порезима мења се и гласи: „Особно и мимо изложеног поступка пореска власт утврђује пореске основнице и разрезаје порез:

- 1.) кад је предмет пролазне природе;
- 2.) кад у току пореске године настане пореска обвеза;
- 3.) друштвима обавезним на јавно полагање рачуна;
- 4.) предузећима, радњама, и самосталним занимањима (течевина) која се разрезају по билансу

Разрез пореза у овим случајевима врши првостепена пореска власт у облику особених решења, које саопштава писмено пореском обвезнику.

Против висине пореске основнице и овако разрезаног пореза има место жалби вишој пореској власти у року од 30 дана од дана саопштења решења.

Жалба се предаје написмено или на записник код власти која је донела решење, а предата жал-

ба не задржава наплату пореза, изузимајући случај из члана 152.

Решења о разрезима по тач. 3 и 4 овога параграфа подлежу накнадном прегледу и одобрењу Финансијске дирекције. Ако се прегледом утврди, да је порез разрезан у мањем износу, него што би по Закону требало, исправиће се разрез решењем. Против овога решења може се порески обвезник жалити Управном суду у року од 30 дана од дана доставе решења.

Одељење пореза има право прегледа извршених и цензурисаних разреза од стране Финансијске дирекције и стављања примедби које су обавезне за Финансијску дирекцију.

Финансијска дирекција по примедбама Одељења пореза доноси решење и саопштава га обвезнику.

Кад се у већ извршеном разрезу пореза, било које врсте, утврде рачунске грешке или грешке у техничком саставу пореске основнице, исправиће их пореска власт особеним решењем. Исправке грешака овакве природе у корист пореског обвезника могу се извршити само по молби пореског обвезника. За доношење оваквих решења надлежна је власт која је извршила разрез пореза.

За порез, који се наплаћује посредним путем код пореских обвезника (чл. 71 и 99), дужност пореске власти састоји се у примању и књижењу наплаћених сума и контроли примене односних одредаба.”

§ 19

На крају чл. 134 Закона о непосредним порезима додаје се: „Државни заступник при Рекламационом одбору може изнети пред Одбор и такве предмете, против којих се није жалио ни порески обвезник ни државни заступник при пореском одбору. Он може да затражи повећање пореске основнице и преко предлога државног заступника при пореском одбору. Разлози ради којих се порески предмет износи пред Рекламациони одбор или тражи повећање предлога, морају се написмено саопштити пореском обвезнику и оставити му рок од 14 дана како би могао одбору доставити своје против разлоге”.

§ 20

На крају чл. 136 Закона о непосредним порезима додаје се: „Уколико није у Закону шта друго предвиђено жалбени рок из овога члана важи и у свим осталим случајевима.

§ 21

У члану 142 Закона о непосредним порезима после другог става додаје се: „Одредбе овога члана важе за сва кривична дела почињена пред пореским властима, пореским и рекламационим одборима.

Предузећа из члана 42 Закона која су дужна да воде трговачке књиге, па их на захтев власти не покажу, казниће се са 1.000—10.000 динара, а разрез пореза извршиће пореске управе слободном оценом. Ова ће се одредба примењивати и у случају да предузећа Законом обавезна не воде трговачке књиге”.

§ 22

На крају чл. 146. Закона о непосредним порезима додаје се: „Муж и жена јемче узајамно једно за друго за разрезани им порез. У случају продаје радње или предузећа, купац јемчи за порез који терети ту радњу”.

§ 23

У члану 150 Закона о непосредним порезима додаје се: „Ниједна власт која врши преносе или потврде о преносу непокретне имовине или каквог права које се порезом оптерећује, неће ове преносе одобравати ни потврђивати док продавац не докаже да је порез платио. Ни једна исплата из државне касе, односно из касе самоуправних тела, не може се извршити без уверења о плаћеном порезу”.

§ 24

На крају параграфа 11 Закона о порезу на нежењена лица и пореском ослобођењу лица са деветоро и више деце додаје се: „Ово важи и за она лица која су по ранијим законским одредбама ослобођена плаћања пореза и приреза по овом основу”.

§ 25

Тач. 2 § 3 Закона о скупном порезу на пословни промет мења се и гласи: „Порески обвезник који поводом какве набавке мора да плати скупни порез, дужан је другој уговореној странци у рачуну посебно унети скупни и луксузни порез поред цене за набавке и услуге. Ко овако не поступи сматраће се да за односни промет није платио порез. Купац који прими робу без рачуна, или без урачунанатог пореза, платиће за односну робу скупни порез на пословни промет као да је сам произвео”.

§ 26

Друга реченица тач. 3 § 4 Закона о скупном порезу на пословни промет мења се и гласи: „У обадва случаја ваља додати према одредби чл. 6.

Закона о порезу на пословни промет увозну царину и остале државне дажбине у колико нису садржане у рачуну, односно декларационој вредности Транспортни трошкови додају се у оној своти, колико износе од места испоруке до места становања испоручиоца”.

§ 27

Параграф 8 Закона о скупном порезу на пословни промет мења се и гласи: „као пореска основа скупног пореза за пореске обвезнике поменуте у § 6 и 7 сматра се све што се у току једне календарске године односно пословне године стави у промет”.

§ 28

Тачка 26 § 9. Закона о скупном порезу на пословни промет мења се и гласи: б) чији прошло-годишњи целокупни промет (вредност услуга) не премашају 300.000.— дин. Но, ако су оваква предузећа подложна друштвеном порезу или ако се сматрају индустријским односно ако су по Закону дужна водити трговачке књиге, порезиваће се по тим књигама без обзира на опсег промета и без обзира на то да ли подлежу општем или скупном порезу на пословни промет. На исти начин опорезиваће се и интелектуални радници обвезници друге групе члана 42 Закона о непосредним порезима који су дужни ма по коме пропису да воде књиге и забелешке.”

§ 29

Одредбе овог Закона примењиваће се и разрез пореза по њима вршити од 1 јануара 1934 године. Одредбе § 1, § 4 став први, те §§ 5, 9, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 26 и 27 важе од дана када су ступили на снагу закони којима су односне одредбе оживотворене.

§ 30

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и буде објављен у Службеним новинама. —

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Краљевине Југославије

Одељење пореза

Бр. 99942

III

14-XI-1933 год.

у Београду.

Господину

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

На основу § 51 Закона о пословном реду у Народној скупштини и овлашћења датог ми Указом Његовог Величанства Краља бр. 98.593 од 7 новембра 1933 године, част ми је у прилогу под ./. послати Вам предлог закона о изменама и допунама Закона о таксама с молбом, да га поднесете Народној скупштини на решење.

Примите, Господине Претседнице, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Министар финансија
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

По милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра финансија а по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар финансија да може поднети Народном претставништву на ре-

шење „Предлог закона о изменама и допунама Закона о таксама”.
Наш Министар финансија нека изврши овај Указ.

7 новембра 1933 год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар финансија,
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

изменама и допунама Закона о таксама

§ 1

На крају тач. 6 чл. 5 Закона о таксама као нов став додати:

„Странци ће се моћи користити овим правом, кад поднесу уверење да наши поданици по истом основу не плаћају таксу у њиховој држави.”

§ 2

Чл. 31 Закона о таксама проширује се на целу територију и као четврти став додаје му се:

„Док не настане могућност за вођење таксених регистара све власти, друштва и установе, које по Закону наплаћују таксу за државу, биће дужне да о наплаћеним таксама воде податке на начин како то пропише Министар финансија.”

§ 3

У Тар. бр. 8 таксене тарифе у одељку под 1 место: „0.10” ставити: „1” а место „5” ставити: „20”.

Одељак под 2 мења се и гласи:

„На све написане и насликане објаве или рекламе, које се вешају на разним местима или се налазе израђене на зидовима, оградама, трамвајима и т. д. ма у коме виду као и на светлосне рекламе (објаве) било помоћу комбинација светлих тачака које образују разна слова и томе слично и то:

а) испод половине квадратног метра, годишње динара 60.—

б) од пола квадратног метра до једног квадратног метра величине, годишње динара 120.—

в) преко једног квадратног метра до четири квадратна метра величине, годишње динара 240.—

г) преко четири квадратна метра величине, годишње динара 500.—

Тарифа одељка под 3 мења се и гласи:

„На све огласе у новинама, календарима, повременим часописима, књигама и т. сл., за свако оглашавање и то:

а) За ситне огласе до 20 кв. см. површине динара 2.—

б) за огласе преко 20—50 кв. см. површине за свако оглашавање динара 5.—

в) за огласе преко 50—100 кв. см. површине за свако оглашавање динара 20.—

г) за огласе преко 100—400 кв. см. површине за свако оглашавање динара 40.—

д) за огласе преко 400 кв. см. површине за свако оглашавање динара 80.—

Као 4. Напомена додаје се:

„Пореске управе дужне су да све операте о наплати ове таксе сваког месеца шаљу Одељењу пореза ради цензуре”.

§ 4

У Тар. Бр. 10 таксене тарифе као 1 Напомену ставити:

„На уговоре о разортачењу као и на уговоре о ништењу неког закљученог правног посла плаћа се половина одговарајуће таксе из овог тарифног броја”.

Напомене 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. и 8. постају Напомене 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. и 9.

§ 5

У Тар. бр. 12 таксене тарифе изоставити други став 5 Напомене.

§ 6

У Тар. бр. 24 таксене тарифе први став Напомене мења се и гласи:

„Сви грађевински послови, који се по споразуму предузимају, не могу се отпочети док грађевински уговор о томе послу није сачињен и прописна такса наплаћена. Контролу над извршењем овога водиће надлежна грађевинска власт, која ће моћи забранити сваки рад по овим пословима, док се уговор не сачини и прописна такса не плати”.

§ 7

У Тар. бр. 31 таксене тарифе место: „0.60” ставити: „1.—” место „1.20” ставити: „1.50” место: „6.20” ставити „6.50” место: „9.80” ставити: „10” и место: „13.20” ставити: „13.50”.

§ 8

Тар. бр. 34 таксене тарифе мења се и гласи:

„1. На рачуне, ноте, извештаје и слична писма, што их трговци и обртници (занатлије) издају један другоме или другим лицима о тражбинама и испорукама, које потичу из њихова посла без разлике да ли се у њима посведочава исплата или не, и да ли су их издаваоци потписали или не, као и на утрошке и издавање соба по хотелима, ресторанима, механама, кафанама, пансионима, народним куќама као и свима локалима где се троши јело и пиће; — ако у истима није назначена сума или иста прелази 5.— динара 0.50 Дин.

Под рачунима подразумевају се и изводи рачуна а под нотама и пописи робе и њихови преписи (фактура).

2. На обрачуна новчаних завода и акционарских друштава о есконтовању меница, задужница и т. сл. 1.— Дин.

3. На књижице, по којима појединим лицима трговци или занатлије уписују робу, коју су им отпремили или издали, годишње . . . 5.— Дин.

1. Напомена. Рачуни, који се подносе државним и самоуправним благајнама или благајницама оних установа, које су под управом државе, ако се на њима потврђује пријем у рачуну означене суме а не подноси се посебно признаница за пријем те суме подлежу такси из Т.бр. 33 таксене тарифе. Ако се подноси и рачун и признаница, онда се за рачун плаћа такса по тач. 1. Т.бр. 34 таксене тарифе а за признаницу такса по Т.бр. 33 исте тарифе.

2. Напомена. Утрошци по механама и кафанама у селима испод две хиљаде становника ослобађају се од плаћања таксе по тач. 1. ове тарифе.

3. Напомена. Издавање рачуна, нота, извештаја и сличних писања по тражбинама, испорукама и построшцима поменутих у тач. 1. и обрачуна поменутих у тач. 2. овог Т.Бр. обавезно је за свакога.

4. Напомена. За неплаћену или непрописно плаћену таксу из овог тарифног броја казна је педесетоструки износ неплаћене или непрописно плаћене таксе.

5. Напомена. Такса за рачуне, ноте, извештаје и слична писма наплаћиваће се употребом таксене хартије (таксени монополисани образац).

6. Напомена. Ако је неком због унутрашњег уређаја његове радње потребно да рачуне, ноте, извештаје и слична писма издаје у више примерака, моћи ће сам поручити и набавити потребне блокове ових но с тим да пре употребе свакога блока мора исти таксирати.

7. Напомена. Имаоцима употребљених рачуна, нота, извештаја и сличних писама поменутих у тач. 1 овог тарифног броја вратиће се четвртина плаћене таксе за исте кад најмање сто (100) комада поднесу пореској управи.

Овај повраћај вршиће се у готовом новцу без икакве молбе одмах чим се потребан број примерака преда пореској управи а пада на терет редовног прихода од такса у тој години.

Таксене обрасце, по којима је повраћај извршен и по књигама проведен поништаваће комисијски Финансијска дирекција."

§ 9

Тар. бр. 40 таксене тарифе мења се и проширује на целу територију и као измењен гласи:

„На исправе о ма ком другом правном послу, који није изрично поменут у овом Закону, плаћа се такса:

а) Кад је радња противрадња или једна од њих, или кад је укинута право или укинута обавеза а ствар процењива, према вредности од 100 динара Дин. 1.—

б) Кад је ствар апсолутно непроцењива Дин. 100.—

Напомена. Кад је правни посао само у време склапања исправе непроцењив али је исти по свом окончању процењив на исправу ће се платити такса из тач. б) овог тарифног броја а по окончању допуниће се такса до таксе по Т. бр. а) овог та-

рифног броја о чему ће надлежне власти водити евиденцију”.

§ 10

Т.бр. 44 таксене тарифе мења се и гласи:

„За превод аката и исправа, кад то врши и оверава државна власт и заклет тумач плаћа се такса и то:

а) за превод са европских језика на службени језик наше Краљевине до 100 речи оригинала динара 40.—
и за сваку даљу реч по динара 0.25

б) за превод са ваневропског језика на службени језик наше Краљевине до 100 речи оригинала динара 60.—
а за сваку даљу реч по динара 0.50

д) за превод са нашег службеног језика на европске језике до 100 речи оригинала динара 60.—
а за сваку даљу реч по динара 0.50

г) за превод са нашег службеног језика на ваневропске језике до 100 речи оригинала динара 100.—
а за сваку даљу реч по динара 0.75

д) за превод са једног европског језика на друге европске језике до 100 речи оригинала динара 100.—
а за сваку даљу реч по динара 0.75

ђ) за превод са европског језика на неки ваневропски језик до 100 речи оригинала динара 120.—
а за сваку даљу реч по динара 1.—

е) за превод са једног ваневропског језика на други ваневропски језик до 100 речи оригинала динара 200.—
а за сваку даљу реч по динара 1.25

У случају ако се ови преводи и оверавања врше код управе за заштиту индустријске својине ова ће се такса наплаћивати у половини горњег износа."

§ 11

У Т.бр. 53 таксене тарифе у првом ставу пред реч „Државном савету“ додати „Управном суду или“

§ 12

У Т.бр. 73 таксене тарифе ставити:

„Напомена. Ова се такса плаћа за акт којим се тражи ма какво вештачење ако заиста није предвиђена каква већа такса“.

§ 13

У Т.бр. 99а таксене тарифе у место »10 на сто« ставити „20 на сто“.

§ 14

У Т.бр. 101 таксене тарифе место „15%“ ставити: „20%“ а место: „10%“ ставити: „15%“, а иза речи „трамваја“ ставити „аутобуса и теретних аутомобила“.

§ 15

Т.бр. 167 таксене тарифе мења се и гласи:

„За потврду свију трговачких, банкарских и других књижа, које се по одредбама закона морају водити плаћа се такса и то:

а) За потврду (парафирање) главне књиге, контокорента, и салда-конто књига, од сваког листа по динара 1.—

б) за потврду (парафирање) свих осталих књига (дневника, страце, књиге благајне, приманоте, књиге рачуна, магаџинске књиге, инвентара, књиге биланса, регистра ит.д.) без обзира јесу ли укоричене или не или се састоје из појединих неушивених листова од сваког листа по динара 0.50

1. Напомена. Ове потврде и наплату таксе на једнообразан начин врше пореске управе.

Све оне књиге, које су по досадањим прописима потврђене и таксирани код других власти имају се у року од 60 дана по ступању на снагу овога прописа поднети надлежној пореској управи на увиђај.

2. Напомена. Ову таксу не плаћају књиге за копирање и цепне књижице, које трговци и други собом носе као и трошаринске књиге, које се воде по Закону о државној трошарини (ако нису трговачке); које се воде по Т.бр. 99а Закона о таксама о порезу на пословни промет; регистри за куповину и продају девиза, као и књиге ове врсте одређене за продају и резервне трговачке књиге које новчани заводи и акционарска друштва још не употребљавају.

Тако исто и књиге пољопривредника не подлежу овој такси.

Непријава ових књига ради плаћања ове таксе подлежи казни у петоструком износу неплаћене таксе поред наплате редовне таксе.

Лица, која према другом ставу претходне Напомене у предвиђеном року не поднесу књиге на увиђај казниће се од 100—500 динара.

§ 16

Уз Т.бр. 238 таксене тарифе као 7 Напомену додати:

„Ако би иностране власти приликом виза пасоша нашим држављанима наплаћивали какве специјалне таксе поред таксе за визе, наше ће власти од односних страних држављана по начелу реципроцитета поред прописане таксе за визу наплаћивати и одговарајуће специјалне таксе у истом износу у колико се она и од наших држављана наплаћује“.

§ 17

У Т.бр. 303 Закона о таксама Одељци I, III, IV тач. под в) и V тач. 1, 2 и 3 мењају се и гласе:

I За упис пловног објекта у државни регистар:

а) за парне или пловне моторне објекте: путничке и мешовите; од сваке индициране коњске снаге и јачине погона по динара 2.—

реморкери и остали типови од сваке индициране коњске снаге јачине погона по динара 3.—

б) за шлепове од сваке тоне носивости по динара 4.—

в) за дрварице од сваке тоне носивости по динара 3.—

г) за дереглије од сваке тоне носивости по динара 2.—

За сваку тону носивости односно од сваког квадратног метра заузетог простора по динара 2.—

III а) за патенте парабродарске динара 250.—

б) за патенте осталих пловних објеката до 50 тона носивости динара 25.—

преко 50 до 300 тона носивости динара 75.—

преко 300 тона носивости динара 150.—

IV) тач. в) за шлепове, дрварице, чамце и остале пловне објекте годишње:

до 50 тона носивости динара 25.—

преко 50 до 100 тона носивости динара 58.—

преко 100 до 400 тона носивости динара 116.—

преко 400 тона носивости динара 174.—

V. За сваки пловни објекат без разлике заставе који уплови у које пристаниште наше Краљевине или на које друго место речне обале и тамо обави трговачку операцију има се платити надлежној Капетанији пристаништа такса:

1.) за пловне објекте кад долазе из иностранства или одлазе у иностранству и пристају у једној и истој календарској години:

а) од првог и другог путовања:
парни и моторни пловни објекти: путнички и мешовити од сваке индициране коњске снаге јачине погона динара 0,60

реморкери од сваке индициране коњске снаге јачине погона динара 0,60

остали пловни објекти од сваке тоне носивости динара 0,80

б) од сваког даљег путовања:
парни или моторни објекти: путнички и мешовити од сваке индициране коњске снаге јачине погона динара 0,45

реморкери од сваке индициране коњске снаге јачине погона динара 0,40

остали пловни објекти од сваке тоне носивости динара 0,35

2.) кад врше унутарњу пловидбу т.ј. између пристаништа у границама наше Краљевине, без обзира на број путовања:

а) парни и моторни путнички и мешовити бродови од сваке индициране коњске снаге динара 0,60

б) реморкери од сваке индициране коњске снаге динара 0,30

в) остали пловни објекти од сваке тоне носивости динара 0,50

Ове таксе по т. 1 и 2 наплаћују се унапред за тридесет дана рачунајући од дана када су први пут упловили у пристаниште и таксу платили и због тога за то време не подлежу овој такси у свима домаћим пристаништима и свима другим тачкама речне пловидбе наше Краљевине.

г) пловни објекти без разлике заставе који на основу уписаног листа или одобрења Министарства саобраћаја врше искључиво пловидбу само у границама наше Краљевине могу одједном платити ову таксу за текућу календарску годину и онда плаћају:

за парне и моторне пловне објекте:
путничке и мешовите од сваке индициране коњске снаге динара 4.—

реморкери од сваке индициране коњске снаге динара 4.50

за остале пловне објекте:
до 50 тона од сваке тоне носивости дин. преко 50 тона од сваке тоне носивости динара 2.—

динара 5.—

§ 18

Т.бр. 318а таксене тарифе мења се и гласи:

„На име школарине за похађање свих државних школа као и школа са правом јавности плаћа се:

I. У државним школама:

1.) На универзитетима, економско-комерцијалној високој школи, вишој педагошкој школи и другим школама истог ранга од сваког семестра динара 200.—

2.) у средњим школама и то:

а) у првом и другом разреду годишње динара 100.—

б) у трећем и четвртном разреду годишње динара 150.—

в) у петом и шестом разреду годишње динара 200.—

г) у седмом и осмом разреду годишње динара 250.—

У учитељској школи, средњој техничкој школи, вишој занатској школи, трговачкој и поморској академији, богословији, жељезничкој саобраћајној школи, нудиљској школи, трговачкој школи, бабичкој школи, грађевинској школи, стручној занатској школи, лугарској школи и свима осталим школама истога ранга плаћа се такса изложена под 2, но с тим да ако у некој од ових школа настава траје четири године у првој и другој години плаћа се школарина из одељка 2 под в), а у трећој и четвртој години школарина из одељка 2 под г), а ако у некој од ових школа настава траје две године у првој години плаћа се школарина из одељка 2 под в), а у другој години из одељка 2 под г).

II. У недржавним школама са правом јавности плаћа се половина школарине прописане за одговарајуће државне школе.

1. Напомена. Приватни ученици пре полагања испита дужни су да плате троструку школарину

за сваку годину по прописима овога тарифног броја.

2. Напомена. Школарину из овог тарифног броја не плаћају:

а) ученици: основних школа, војних академија, специјалних пољопривредних школа, рударских школа, и опште занатско-трговачких школа;

б) ученици државни питомци;

в) ученици средњих и нижих пољопривредних школа;

г) ученици, који су заједно са својим родитељима сиромашног стања у смислу тач. 6 чл. 5 Закона о таксама. Али ако ови ученици понављају разред платиће прописну школарину.

3. Напомена. Наплату ове школарине врши управитељ (директор) односне школе или лице, које он одреди, по нарочито устројеном дневнику и наплаћену суму предаје најближој пореској управи као приход од такса.

Самоуправне дажбине на име школарине не могу се заводити.

4. Напомена. Ближе одредбе за извршење овог тарифног броја прописаће Министар финансија у споразуму са Министром просвете правилником, у коме се може предвидети да се ученици, који су ранију школску годину свршили са одличним успехом, а пореза њихова и њихових родитеља не прелази 1.000.— динара годишње могу ослободити од плаћања школарине, као и да ученици, који су ранију школску годину свршили са врло добрим успехом а пореза њихова и њихових родитеља не прелази 1.000.— динара годишње могу платити половину школарине.

§ 19

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним новинама“.

Краљевина Југославија
ПРЕТСЕДНИШТВО
МИНИСТАРСКОГ САВЕТА
Опште одељење
Ад.Бр. 2063
22 новембра 1933 год.
Београд.

овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Министарског савета
и Министар пољопривреде,
Др. М. Сршкић, с. р.

МИНИСТАРСКОМ САВЕТУ,

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У смислу чл. 6 Закона о продужењу важности закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу од 19 децембра 1932 године, част ми је доставити Вам Уредбу о извођењу јавних радова, коју је прописао Министарски савет, с молбом на законодавну надлежност.

Изволите примити, Господине Претседниче, и

Ради побољшања економских прилика у земљи, сузбијања незапослености и омогућавања зараде становништву у оскудним крајевима, као и ради предузимања мера за исхрану оскудног становништва, част ми је предложити Министарском савету да изволи прописати следећу уредбу о извођењу јавних радова:

На основу чл. 6 Закона о продужењу важности Закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу, од 19 децембра 1932 — Министарски савет на предлог Министра грађевина, Министра социјалне политике и народног здравља и Министра финансија доноси следећу

УРЕДБУ

о извођењу јавних радова.

Чл. 1

(1) Ради побољшања економских прилика у земљи, унапређења народне привреде, сузбијања незапослености и омогућавања зараде становништву у оскудним крајевима одређује се извођење јавних радова и предузимање мера за исхрану оскудног становништва.

(2) За извођење радова по овој Уредби употребљаваће се првенствено сиромашно становништво из оне општине односно среза где се рад предузима.

Чл. 2

За јавне радове, који ће се изводити по овој Уредби, спадају: јавни путеви са припадајућим објектима; радови на снабдевању водом, одбрани од поплаве и мелiorацији земљишта; регулисање река и потока, асанација села; уређење бујица и шумљавање голети, као и остали грађевински радови опште користи, чијим се извршењем даје могућност упослења већег броја радника.

Чл. 3

(1) У седишту сваког среза образоваће се срески одбор за јавне радове, у чији састав улазе: срески начелник, који је уједно и претседник одбора, по један претставник сваке општине на територији среза кога одреди општински одбор, а у срезovima где постоје путни одбори, и начелници ових одбора и њихови заменици. Помоћни су органи одбора срески стручни референти.

(2) У седишту сваке бановине образоваће се бановински одбор за јавне радове, у чији састав улазе: Бан, који је уједно и претседник одбора, и по један делегат сваког среског одбора за јавне радове, кога одреди одбор. Помоћни су органи одбора стручни референти Банске управе и претседници управних или надзорних одбора јавне берзе рада.

Чл. 4

(1) Срески одбор за јавне радове утврдиће потребу јавних радова на територији среза и предложиће бановинском одбору распоред њиховог извршења са приближним износом трошкова.

(2) Бановински одбор на основу распореда јавних радова среских одбора израдиће програм јавних радова за целу бановину и предложиће Министру грађевина распоред њиховог извршења са приближним износом трошкова.

(3) Министарски савет на предлог Министра грађевина поднет у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља утврђиваће програм јавних радова за целу државу.

Чл. 5

За одржавање израђених објеката односно извршених радова у исправном стању обавезне су заинтересоване бановине односно општине, уколико ова обавеза по постојећим прописима не спада у дужност државе, водних или здравствених задруга. Ту обавезу треба утврдити пре него ће се приступити извођењу јавног рада.

Чл. 6

Јавни радови изводиће се на основу надлежно одобрених пројеката или реферата, а извршење радова и набавака може се вршити без лицитације путем директне погодбе у мешовитој или чистој режији.

Чл. 7

(1) Одобрене јавне радове изводиће надлежна Банска управа.

(2) Бан ће својим решењем одредити начин извршења сваког појединог одобреног јавног рада и по потреби одредити руковођа радова и кредита. Утрошак кредита правдаће се месечно уредним платним документима.

Чл. 8

Рачуни о утрошку кредита одобреног за извршење јавних радова подлежу прегледу Месне контроле при надлежној финансијској дирекцији.

Чл. 9

Извршени рад има се примити преко колаудујуће комисије коју одређује Бан од стручних органа подручне му Банске управе и једног претставника среског одбора за јавне радове, и предати надлежној власти, самоуправном телу односно установи на даље одржавање.

Чл. 10

За извршење јавних радова према чл. 4 став 3 ове Уредбе оснива се код државне Хипотекарне банке државни фонд за јавне радове, у који улази: приход од повишене трошаринске стопе у чл. 11 ове Уредбе (т.ј. 0.50 динара од 1 кгр. мешавине, а 2 динара од 1 кгр. бензина); приход по чл. 12 ове Уредбе; дотација по чл. 13 ове Уредбе, као и сва потраживања бившег Министарства исхране и обнове земље и Министарство социјалне политике и народног здравља из зајмова за исхрану оскудног становништва и предујмова за извршење хитних јавних радова.

Чл. 11

(1) 11 Напомена уз тач. 9 члана 72 Закона о државној трошарини мења се и гласи:

„11 Напомена. — Овлашћује се Министар финансија да споразумно са Министром трговине и индустрије и Министром пољопривреде пропише мешање шпирита са бензином за производњу средстава за терање мотора. Мешање се има вршити тако да се употреби најмање 20% шпирита, који ће бити денатурисан средством, које пропише Министар финансија.

Употреба мешавине за терање мотора није обавезна.

На овако произведено средство наплаћиваће се државна трошарина из тач. 13 под б.) члана 72 Закона о државној трошарини.

Извлачење шпирита из мешавине сматраће се кријумчарењем и кажњаваће се по члану 34 Закона о државној трошарини. Начин и сразмеру мешања прописале Министар финансија Правилником”.

(2) Став први и други тачке 13 чл. 72 Закона о државној трошарини мења се и гласи:

»13 — На бензин и мешавину:

а) на чист бензин од 100 кгр. 500 динара;

б) на мешавину бензина са шпиритом од 100 кгр. 350 динара».

Чл. 12

(1) На цемент и хидраулички креч плаћаће се на име државне трошарине по 15 динара на 100 кгр. Министар трговине и индустрије може по одобрењу Министарског савета одредити цене цемента према приликама места и прописати казне за прекорачење цена.

(2) Наплату ће вршити финансијске власти од произвођача у земљи пре пуштања у промет, а од увозника на царинарници. На дан ступања на снагу ове Уредбе пописаће се све залихе цемента и хидрауличког креча преко 50 кгр: у промету код трговаца на ситно и на велико и наплатити трошарина по предњој стопи.

Чл. 13

За јавне радове Министар финансија ће сваке године на терет буџетских уштеда и остварених вишкова прихода давати фонду до 30,000.000 (тридесет милиона) динара.

Чл. 14

(1) Бановине ће по закључку бановинског већа, а по одобрењу Министарског савета, моћи завести бановинску трошарину на вино и ракију. Док се не установе бановинска већа, ове закључке доносиће банска већа.

(2) Ова трошарина ће се наплаћивати пре пуштања у промет и потрошњу и то тако да произвођач уколико није точилац пића на ситно или велико, не плаћа трошарину, а точиоци пића на ситно, ако вино и ракију набаве непосредно од произвођача, плаћају пре почетка истаканга свакога суда (бачве). Точиоци пића на велико плаћају трошарину приликом отуђења — продаје.

(3) Министар финансија ће по одобрењу Министарског савета прописати уредбу, у којој ће се предвидети поступак око контроле и наплате трошарине као и прописати казне за кријумчарење и неуредности. Овом уредбом имају се трошаринске стопе максимирати.

(4) Од наплаћених износа ново заведене бановинске трошарине на вино и ракију има се првенствено за редовне буџетске расходе бановине употребити онолики износ, колико је било прихода од дела досадашње државне и бановинске трошарине за дотичну бановину у 1933 години, а од остатка се образује бановински фонд за јавне радове, којим ће руководити Бан.

(5) Када се у којој бановини буде завела бановинска трошарина за вино и ракију по овоме члану, укинуће се на територији те бановине наплата државне и бановинске трошарине по тач. 4 члана 72 Закона о државној трошарини. У којој бановини не буде заведена бановинска трошарина на вино и ракију, на њеној територији остаје на снази пропис тач. 4 члана 72 Закона о државној трошарини.

Чл. 15

(1) Програм за извођење јавних радова из бановинског фонда утврдиће се сходно прописима из чл. 4 става 1 и 2 ове уредбе.

(2) Бановински фонд за јавне радове може по претходном одобрењу Министарског савета и уз гаранцију државе, закључивати зајмове за извођење јавних радова.

Чл. 16

Приходи из чл. 11 и 12 ове Уредбе имају се путем депозитног дневника предавати државном фонду за јавне радове.

Чл. 17

За извођење јавних радова потребни камен, шљунак и песак може се довести из државних земљишта и јавних река, у колико није потребан држави за сопствене сврхе.

Чл. 18

(1) Једновремено са утврђивањем програма јавних радова по чл. 4 ове уредбе Министарски савет на предлог Министра грађевина извршиће поделу прихода државног фонда међу бановине.

(2) Приликом поделе прихода државног фонда Министарски савет може, по предлогу Министра социјалне политике и народног здравља, одредити највише до 10% прихода државног фонда за помоћ сиромашним лицима неспособним за рад. Одређени износи на име те помоћи биће упућени Банским управама а Бан ће према распореду бановинског одбора извршити поделу.

Чл. 19

(1) Министар грађевина руковаће државним фондом за јавне радове, у који улазе и камате на његов капитал.

(2) Остатци неутрошеног кредита за поједине одобрене јавне радове имају се такође вратити државном фонду.

Чл. 20

(1) За превоз хране у оскудне крајеве обраћаће Министарски савет на предлог Министра социјалне политике и народног здравља поднет у споразуму са Министром саобраћаја повлашћене ставове у жељезничкој и паробродарској тарифи. Упутнице за превоз хране по повлашћеним ставовима делиће Бан према распореду Бановинског одбора за јавне радове.

(2) Радници упуслени на јавним радовима по овој Уредби, неће се осигуравати за случај болести и за њих се неће плаћати допринос за берзе рада и радничке коморе. На име њиховог осигурања за случај несреће надлежни окружни уред утврдиће паушалну суму, која ће се плаћати према броју упуслених радника из кредита одобреног за тај рад. У случају спора о висини паушалне суме одлучује Министар социјалне политике и народног здравља.

Чл. 21

(1) Члановима бановинских одбора за јавне радове не припада никаква дневница него само накнада стварних путних трошкова по одлуци Бана, а исплате ће се вршити на терет фонда за јавне радове.

(2) Члановима среских одбора не припада никаква накнада путних трошкова ни дневница.

Чл. 22

Министар грађевина у споразуму са Министром социјалне политике и народног здравља а по одобрењу Министарског савета прописаће Правилник за извршење јавних радова по овој Уредби, а Министар финансија Правилник за извршење одредаба из чл. 1 и 2 ове Уредбе.

Чл. 23

Ова Уредба ступа на снагу даном, када се обнародује у „Службеним новинама“.

17 новембра 1933 године.

Београд.

Министар грађевина,
Др. Ст. Сркул, с. р.

Министар социјалне политике и народног здравља,
Иван Пуцел, с. р.

Министар финансија
Др. Мил. Ђорђевић, с. р.

Министарски савет на седници својој одржаној 22 новембра 1933 године прописао је ову Уредбу.

Претседник Министарског савета и Министар пољопривреде,
Др. М. Сршкић, с. р.

(Следују потписи осталих министара).

Краљевина Југославија
ПРЕТСЕДНИШТВО
МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

Опште одељење

Ад Бр. 2062

22 новембра 1933 год.

Београд

Господину

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседнице,

У смислу чл. 6 Закона о продужењу важности Закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу од 19 децембра 1932 године, част ми је доставити Вам Уредбу о заштити земљорадника коју је прописао Министарски савет, с молбом, на законодавну надлежност.

Изволите примити, Господине Претседнице, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Министарског савета и Министар пољопривреде,
Др. М. Сршкић, с. р.

МИНИСТАРСКОМ САВЕТУ

У циљу регулисања исплате земљорадничких дугова част нам је предложити Министарском савету да изволи прописати следећу Уредбу о заштити земљорадника:

На основу члана 6 Закона о продужењу важности Закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу од 19 децембра 1932 године, Министарски савет, на предлог Претседника Министарског савета и Министра пољопривреде, Министра трговине и индустрије, Министра правде и Министра финансија, прописује следећу

УРЕДБУ

о заштити земљорадника.

Чл. 1

(1) Земљорадници ће плаћати своје дугове по прописима ове Уредбе.

(2) Ова Уредба предвиђа начин исплате дугова земљорадника које су они учинили пре 20 априла

1932 године, а односи се на лица која су у време-ну задужења била земљорадници.

Чл. 2

(1) Земљорадником у смислу ове Уредбе сматра се свако лице које обрађује земљу само или са члановима своје породице и чији опорезовани приходи проистичу претежно из пољопривреде (виноградарства, воћарства, вртларства, сточарства и т. д.), ако његов посед не прелази површину од 75 хектара зиратне (обрадиве) земље, односно код породичне задруге 200 хектара зиратне (обрадиве) земље.

(2) Као земљорадници у смислу ове Уредбе сматраће се такође:

а) лица која због болести или немања довољно радне снаге своје и своје породице или из других неотклоњивих сметња морају обрађивати своју земљу помоћу других лица, даље малолетна деца земљорадника за време трајања њихове малолетности, као и заоставштине земљорадника док не буду предате наследницима;

б) лица која сама или са члановима своје породице обрађују туђу земљу, ако им је пољопривреда главно занимање, а не плаћају, осим службеничког, никакав други порез;

в) лица која се као старешине задруге или инокосне породице или као чланови ових баве другим споредним привредним пословима као препродајом, кућном индустријом, рибарством, возиоштвом (киријањем), бродарством итд., да би својој задрузи или породици која је задржала сва обележја земљорадника, прибавила више зараде;

(3) Не узима се у обзир при оцени опорезованог прихода порез који земљорадник плаћа на кућу у којој станује а која се налази у реону вароши (варошице, трговишта), ако годишњи чисти приход, који служи као пореска основица за ту кућу, не прелази 10.000 динара.

Чл. 3

(1) Земљорадници ће исплатити своје дугове веровницима у року од 12 година и то: а) новчаним заводима и банкарским радњама прве године 6%, друге године 6,75%, треће године 7,65%, четврте године 8,94%, пете године 10,76%, шесте године 12,68%, седме године 14,72%, осме године 15,64%, девете године 16,85%, десете године 17,38%, једанаесте године 17,85%, дванаесте годи-

не 18,78% од износа дуга према ставу 5; б) осталим веровницима прве године 6%, друге године 6,60%, треће године 7,28%, четврте године 8,06%, пете године 8,84%, шесте године 9,75%, седме године 10,72%, осме године 11,84%, девете године 13,06%, десете године 14,36%, једанаесте године 15,74%, дванаесте године 17,55% од износа дуга према ставу 5. У износе под а) и б) урачуната је и просечна камата од 6,02% односно 3,54%.

(2) Ако је дужник са веровницима уговорио за себе повољније услове, плаћаће уговорене износе. Ако је пак уговорен дужи рок исплате дуга од оног предвиђеног првим ставом, онда ће дужник исплате вршити у уговореном року, с тим да се у томе случају каматна стопа, у колико је већа, снижава на камату предвиђену у ставу 1.

(3) У максимални износ годишње камате имају се урачунати и сва остала споредна плаћања или давања, на која се дужник обвезао поред камате као што су провизије, конвенционалне казне, режијски трошкови и слично.

(4) Први оброк платиће дужник најдаље до 15 новембра 1934 године, а остале оброке ће плаћати најдаље до 15 новембра сваке године.

(5) Главници дуга како постоји на дан ступања на снагу ове Уредбе прирачунаће се неплаћена и још незастарела камата, подразумевајући овде и друга споредна плаћања, уколико не прелази висину допуштenu постојећим законима, односно за време од 20 априла 1932 године висину допуштenu у прописима § 3 става 1 до 3 Закона о заштити земљорадника од 19 априла 1932 године.

(6) Веровнику који је после 20 априла 1932 године наплатио од дужника земљорадника камату противно прописима § 3 става 1 до 3 Закона о заштити земљорадника од 19 априла 1932 године, одбиће се вишак од главнице дуга.

(7) По меничним дуговима имају се поред плаћања оброка у смислу става 1 издавати још и нове менице и то са потписима као и на ранијој меници, ако то није могуће, са потписима једнаке вредности. Ако дужник то не учини, сносиће трошкове протеста и евентуалне тужбе. Спор о вредности нових потписа решиће, на захтев једне или друге стране Срески суд, односно где овог нема Првостепени (Окружни) суд, у чијем се подручју налази пребивалиште дужника, у ванпарничном поступку. Против овог решења нема правног лека.

(8) Утужене а ненаплаћене меничне дугове дужници су дужници у законском року заменити новим меницама. Иначе се не могу користити одредбама ове Уредбе. Наређења става 7 ће се и овде сходно примењивати.

(9) Јемац или солидарни дужник, иако није земљорадник, одговара обавезама једнако као и главни дужник односно садужник — земљорадник.

(10) Ако веровник не би хтео да прими своту коју му дужник понуди у смислу прописа става 1 односно и нову меницу према пропису става 7 и 8, дужник ће ту своту и меницу положити код Среског суда, односно где таквих нема, код Среског начелства. Ово полагање има исто правно дејство као полагања код суда по општем грађанском праву.

(11) Земљорадници могу своја дуговања исплатити и у краћем року него што је предвиђено у ставу 1. У том случају за сваку скраћену годину

преостали износ дуговања снижава се за 2%.

(12) Ако би дужник заостао у плаћању три годишња оброка, губи право да се користи одредбама ове Уредбе, и веровник може наплатити цело потраживање.

Чл. 4

(1) Изузетно од чл. 3, земљорадници чији дуг не износи више од 1200.— динара исплатиће тај дуг у року од три године у једнаким оброцима, рачунајући од дана ступања на снагу ове Уредбе. Веровници за те дугове не могу рачунати вишу каматну стопу од 7%, која обухвата и сва остала споредна давања.

(2) Овај рок од три године продужује се на пет година за оне дужнике-земљораднике који уверењем општинске власти, потврђеним од среског начелника, докажу да оваквих дугова, до износа од 1200.— динара сваки, имају код више веровника, и да ти дугови укупно не премашују суму од 3.600.— динара. Против одлуке среског начелника нема правног лека.

(3) Општинске власти издаваће сва уверења на основу потврда веровникових о досадашњим плаћањима (признаница, меница, обрачуна и т.сл.), које им подносе дужник, а по потреби и на основи писмених саслушања веровника које дужник наведе.

(4) Наређење чл. 3 става 11 важи за случајеве става 1 и 2.

Чл. 5

(1) Уговор о камати на дугове поменуте у чл. 1 став 2 ништаван је у колико уговорене камате прелазе стопу утврђену у чл. 3 став 1 односно у чл. 4 став 1. Већа камата не сме се досуђивати ни обезбеђивати ни извршењем наплаћивати па ма биле камате утврђене каквим било основом (извршним насловом).

(2) У колико се по Кривичном законнику не казни строжијом казном, казниће се за преступ у смислу Кривичног законика затвором до 6 месеци и новчано до 10.00.— динара веровник који наплати већу камату од оне која је предвиђена овом Уредбом.

Чл. 6

(1) Ступањем на снагу ове Уредбе одлажу се све принудне продаје (овршне дражбе) покретног и непокретног имања земљорадника осим оних које се односе на тражбине чл. 8 став 1 прва реченица. Једновремено обустављају се све принудне управе (секвестрације), као и одузимања покретних ствари (трансферације) проведене у циљу извршења или обезбеђења тих тражбина. Нове се принудне продаје и принудне управе (секвестрације) непокретног имања као и нова одузимања покретних ствари (трансферације) могу дозволити једино ради принудне наплате оброка односно тражбине које се дугују у смислу прописа чл. 3 става 1 и 12 и чл. 4 става 1 и 2. У тим случајевима могу се и одложења извршења по таквим тражбинама наставити.

(2) Одлуку о одлагању продаје односно о обустави трансферације доноси извршни суд (извршна власт) по службеној дужности, ако му је изнето да

је дужник земљорадник, иначе на захтев странке. Секвестрације обуставиће се само на захтев странке. Секвестрована непокретна имања ће се вратити дужнику одмах. Ако је секвестар та непокретна имања сам обрадио или их дао под закуп, вратиће се дужнику тек пошто се скину плодови. Ако странка није сама поднела уверење по ставу 3, извршни суд (извршна власт) ће га тражити по службеној дужности. До доношења правоснажне одлуке у смислу става 1 зауставља се извршни поступак односно поступак обезбеђења (осигурања).

(3) Уверење о томе да ли је неко лице земљорадник, издају општинске власти (општински суд, општинско поглаварство). Свака заинтересована странка може тражити да срески начелник испита издано уверење и поништи га, ако нађе да не одговара стварном стању. Против одлуке среског начелника може се незадовољна странка жалити Бану. Одлука Бана је извршна и против ње нема места тужби управном суду. Ако је уверење издао градски начелник који врши дужност првостепене опште управне власти (чл. 19 став 2 тачка 1 Закона о унутрашњој управи), сматраће се такво уверење као одлука среског начелника.

(4) Испитивање уверења у смислу става 3 нема утицаја на поступак по ставу 2. Али ако је правоснажном одлуком уверење поништено, суд (извршна власт) ће на захтев веровника ставити ван снаге одређено одлагање продаје односно одређену обуставу секвестрације или трансферације.

Чл. 7

Суд ће по службеној дужности одбити предлог веровника за дозволу обезбеђења ако му је по судским списима (актима) познато, да веровник за своју тражбину има већ довољно обезбеђења, иначе ће се то учинити на захтев дужника. Дужник има у таквом случају да докаже да је веровник за своју тражбину већ довољно обезбеђен.

Чл. 8

(1) Од прописа чл. 1, 2, 3, 4 и 6 изузети су: јавне дажбине и законом прописане пристојбе, дугови до 500 динара из куповине потрошних животних намирница, одела и обуће, настали после 20 октобра 1931 г., уколико нису претворени у меничне тражбине; сви остали дугови земљорадника настали после 20 априла 1932 г.; тражбине за издржавање које неком лицу припадају против дужника земљорадника на основу дужникове дужности издржавања; тражбине које проистичу из кривичног дела; тражбине на име пољске штете (потрице); тражбине на име плате (наднице) лица запослених у дућанству или господарству дужниковом; закупнине и кирије (станарине); тражбине занатлија за извршење занатске радње доспеле после 20 октобра 1931 г. као и они земљораднички дугови који потичу из куповине пољопривредних имања, ако је цена или већи део цене уговорена у одређеној количини пољопривредних производа, било да се та количина има исплатити у природи или у новцу по дневној цени домаће продуктивне берзе. За онај део цене који се има исплатити у готовом новцу важе прописи ове Уредбе. Признаница, облигације и друге писмене исправе којима се доказује постојање или висина тражбине, не доказују у исто време да је та тражбина заиста настала из купо-

вине потрошних животних намирница, одела и обуће.

(2) Као дугови настали после 20 априла 1932 године сматрају се само они који су стварно нови, а не и такви који су постали новацијом (преновом) сталног дуга као н.пр. уобичајеним пролонгирањем меница или слично.

(3) За доказивање чињеница поменутих у ставу 1 последња реченица и у ставу 2 могу се странке и на подручју важења српског закона о српском поступку у грађанским парницама послужити сведоцима, а суд ће, базирајући се на резултат целокупне расправе и проведених доказа, по слободном уверењу оценити да ли се наведене чињенице имају сматрати доказанима или не.

Чл. 9

(1) Ако дужник, у случају кад се тражбина утужи, одмах призна дуг и докаже да је, пре доношења тужбе, својим обавезама према веровнику одговорио по прописима ове Уредбе, трошак парнице сносиће сам веровник.

(2) У парницама, извршењима и обезбеђењима против земљорадника због дуговања у смислу ове Уредбе, веровнику ни у ком случају не припада право накнаде адвокатских трошкова од дужника земљорадника.

(3) При провођењу извршења или обезбеђења због дуговања у смислу ове Уредбе, у колико је при томе потребан излазак на лице места ван општине у којој се налази седиште суда, суд ће се служити органима општинских власти. Овим органима за тај рад не припада право на накнаду трошкова од дужника земљорадника.

Чл. 10

Прописи ове Уредбе неће се примењивати на тражбине Народне банке и Државне хипотекарне банке.

Чл. 11

Дужник земљорадник који је, у намери да оштети свога веровника, отуђио или оптеретио своју имовину, поред последица по закону о побивању правних дела изван стечаја и по Кривичном законнику, губи право на заштиту по овој Уредби, а исто тако и његов подстрекач и помагач.

Чл. 12

(1) Аграрни субјекти који су одобрењем Министра за аграрну реформу, односно Министра пољопривреде, — на основу чл. 38 Финансијског закона од 31 јула 1925 године о буџетским дванаестинама за месеце август—новембар 1925 године, чл. 291 Финансијског закона за буџетску годину 1927-28, §-а 76 Закона о продужењу важности одредаба досадашњих финансијских закона и Закона о буџетским дванаестинама од 16 августа 1929 године и §§ 6 и 7 Закона о забрани отуђивања и оптерећивања земљишта великихседа од 20 маја 1932 године, — факултативним откупом купили земљиште стављено под удар аграрне реформе и за куповну цену уговорили оброчне исплате у готовом новцу, могу доспели део уговорене купопродајне цене, у колико до дана стапања на снагу ове Уредбе није исплаћен, и будуће отплате, платити продавцу оном количином

пшенице коју су могли купити са уговореним износом отплате по курсу пшенице који је на дан потписа уговора нотиран на најближој домаћој продуктној берзи.

(2) Аграрни субјектив који се користи одредбом овог првог става, не могу се користити другим повластицама предвиђеним овом Уредбом.

Чл. 13

Укида се закон од 23 рамазана 1286 године (1869) о наплати тражбине из миријских земљишта или кућа за случај смрти дужника (Зборник закона и наредба за Босну и Херцеговину год. 1878-80, II стр. 339 и след.) који данас важи на подручју духовног суда у Сарајеву, с тим да се дугови иза умрлог дужника могу наплатити из заосталих миријских непокретнина једнако као и из осталих мулковних непокретнина.

Чл. 14

(1) Потраживања веровника на основу дугова земљорадника, на које се ова Уредба односи, признаје се првенство на реесконт односно ломбард код свих државних и привилегованих новчаних установа под нормалним условима и то до висине од 50% тих потраживања.

(2) Министарски Савет настаће споразумио са поменутих установама да за ову сврху обезбеди потребна сретства у оквиру њихових укупних кредитних могућности, постојећих и које током времена буду створене, у свему сагласно законима и другим прописима који важе за организацију и половање тих установа.

Чл. 15

Овлашћује се Министар правде да у споразуму са Министром пољопривреде, Министром финансија и Министром трговине и индустрије пропише Правилник за извршење ове Уредбе. Поред тога, Министар правде овлашћује се да у споразуму са заинтересованим министарствима издаје аутентична тумачења прописа ове Уредбе, а нарочито, ко се има сматрати земљорадником у смислу ове Уредбе и шта се има подразумевати под породичном задругом у смислу ове Уредбе.

Чл. 16

Ова Уредба ступа на снагу на дан када се обнародује у „Службеним новинама“. Истога дана престају важити Закон о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу од 19 априла 1932 године осим 1 става прве реченице и 2 до 4 става § 4 и § 5, Закон о продужењу важности поменутог Закона од 19 октобра 1932 године и чланови 1, 2, 3, 4, 5, 7 и 8 Закона о продужењу важности прво поменутог Закона од 19. децембра 1932 године. Исто тако престају важити сви остали прописи противни овој Уредби.

22 новембра 1933 г.

Београд.

Претседник Министарског Савета
и Министар пољопривреде,

Др. М. Сршкић, с. р.

Министар трговине и индустрије,
Др. Илија Шуменковић, с. р.

Министар правде,
Б. Максимовић, с. р.
Министар финансија,
Др. Мил. Р. Ђорђевић, с. р.

Министарски Савет на седници својој одржаној 22 новембра 1933 усвојио је предњи предлог.

Претседник Министарског Савета
Министар пољопривреде,
Др. М. Сршкић, с. р.

(Следују потписи остале господе министара).

ЗАКОНСКИ ПРЕДЛОГ

о

сузбијању полних болести како га је одбор усвојио на својим седницама.

§ 1

Полне болести, у смислу овога Закона, су: сифилс, гонореа и меки шанкр у свима облицима.

§ 2

Свако лице оболело од полне болести мора одмах да се лечи.

§ 3

Свако лице, које боли или посумња да је оболело од које полне болести, има право на бесплатан преглед и на бесплатно лечење, ако је стања таквог, да не може поднети трошкове лечења: а) у свима државним и самоуправним санитетским установама (болницама, универзитетским клиникама, амбулантама и т. сл.); и б) код средњих и општинских лекара.

Изузимају се лица осигурана по Закону о осигурању радника (1922 године), која ће се лечити у својим санитетским установама.

Министар социјалне политике и народног здравља прописаће Правилник о плаћању трошкова лечења аналого Правилнику о наплати болничких трошкова.

§ 4

Сваки лекар, који лечи болесника од полних болести, обавезан је:

1) да обавести болесника о преношљивости његове заразне болести, о његовом обавезном лечењу и о законској одговорности ако кога зарази; да одврати болесника од ступања у брак, ако се пред њим налази, до потпуног излечења; да болеснику преда штампано Упутство, које издаје Министарство социјалне политике и народног здравља;

2) да се код болесника обавести о извору заразе и само ако добије поуздане податке да то достави надлежним властима, ради проверавања и предузимања потребних мера;

3) да дискретно води евиденцију болесника које лечи и да на захтев надлежне власти даје потребне податке без навођења имена; и

4) да опомене болесника, ако би лечење прекинуо или ако неуредно долази на лечење.

Ако болесник и после опомене не продужи лечење или не поднесе доказ, да се лечи код другог лекара или установе поменуте у § 3 овога Закона, лекар је дужан да о томе учини писмену до-

ставу надлежној власти, без обзира на тачку 3 овог параграфа.

§ 5

Лице, каје лекару да лажно, злонамерно обавештење о извору заразе (§ 4), казниће се према одредбама овога Закона.

§ 6

Ако постоји опасност да заражено лице својим начином живота или небрижљивошћу у лечењу може своју болест да пренесе на околину, или на лица са којима долази, у додир, надлежна власт ће, на основу лекарског мишљења, такво лице сместити у јавну болницу на лечење дотле, док не престане бити опасно за друге. Ово смештање вршиће се са што већом дискрецијом.

§ 7

Министарство социјалне политике и народног здравља предузима:

1) у вези са надлежним грађанским и војним властима све мере, да се широком пропагандом обавештавају најшире масе становништва, омладина, школска младеж и војска о опасностима од полних болести. Омладину ће, почев од њене 15-те године старости, стручна лица на погодан начин обавештавати о полном животу, озбиљности и несрећама, које могу да проузрокују полне болести. За ову пропаганду користиће се сва средства, као: предавања, позоришта, филм, публикације, слике, летци и т. д. Шефови и лекари амбулаторија за кожне и венеричне болести обавезни су да у овој правцу покажу нарочиту делатност; и

2) отварање нових амбулаторија за кожне и венеричне болести.

Шефови амбулаторија за кожне и венеричне болести старају се за отварање и одржавање Профилактичне станице при амбулаторијама.

§ 8

Свака проституција као и држање јавне куће је забрањено и кажњиво дело по прописима Кривичног законика Глава XXIV.

§ 9

Мушко лице, које ступа у брак, мора за венчање поднети надлежној власти лекарско уверење из кога ће се видети да не болује ни од једне болести наведене у § 1 овога Закона.

Државни и самоуправни лекари издаваће ова уверења бесплатно сиромашним лицима.

Женско лице, које зна да је заражено или према околностима то може да претпостави па ипак закључи брак, казниће се по § 256 Кривичног законика.

Издавање лажног уверења казниће се по постојећим законским прописима.

Ако верски представник, или представник надлежне грађанске власти не буде добио оваква уверења од мушког лица које жели да ступи у брак, па га ипак венча, казниће се по одредби § 399 став први Кривичног законика.

§ 10

Забрањује се лечење полне болести без личног прегледа болесника, према писму или поруци, или слањем лекова.

Забрањује се свако рекламирање лекова за лечење полних болести, било да се врши усмено или путем штампе, објава, летака и т. сл.

§ 11

Лице, које несавесношћу, било полним сношајем или на ма који други начин пренесе полну болест на друго лице; лице које узме здраву дојкињу у погледу сифилиса код детета које болује од сифилиса; жена која болује од сифилиса а прими се за дојкињу код детета које ову болест нема; лице које да дете болесно од сифилиса другом лицу под своје или на неговање или васпитање а о болести детета не обавести — казниће се по одредбама Кривичног законика.

§ 12

Министарство социјалне политике и народног здравља испитиваће социјалне узроке, који стварају и подржавају проституцију, а у циљу да се предузму потребне мере, које ће се одредити специјалном Уредбом.

Министарство социјалне политике и народног здравља ће у свима већим варошима оснивати домове за привремени смештај жена и девојака, које долазе у те вароши да траже зараду, као и за оне које остану без зараде.

Министарство социјалне политике и народног здравља ће, у вези са другим државним и стручним властима и приватним организацијама, а нарочито са женским удружењима и са друштвима за сузбијање полних болести, оснивати и одржавати специјалне установе у којима ће се смештати:

- а) морално угрожена и посрнула женска младеж; и
- б) женска лица кажњена због проститутисања, — а у циљу, да би се оспособила за привређивање.

§ 13

Ако се утврди да прилике у којима живе малолетни, угрожавају његов морални развитак у средини у којој је, односно Краљ. Банске управе, односно Управа Града Београда предузеће потребне мере да надлежна власт за малолетнике одузме родитељу односно старатељу очинску власт и малолетника смести или у коју другу породицу или установу предвиђену у предњем параграфу.

§ 14

Лице које се огреши о прописе овога Закона казниће се, ако дело није кажњиво по прописима Кривичног законика, затвором до 6 месеци или новчаном казном до 5.000 динара.

§ 15

Извиђање кривица по овоме Закону вршиће се: било на пријаву приватних лица, ако је приватни интерес оштећен, било по представци надлежног јавног или самоуправног органа, ако је јавни интерес оштећен.

§ 16

За извиђање и пресуђења кривица по овоме Закону надлежни су судови по Закону о кривичном судском поступку, који важи на дотичном судском подручју.

Претрес је тајан.

§ 17

Све новчане казне изречене по овоме Закону, или у вези истога по Кривичном законнику, иду у корист фонда за оснивање и издржавање установа предвиђених у параграфима 12 и 13 овога Закона. Фондом рукује Министар социјалне политике и народног здравља и исти се налази на приплоду код Државне хипотекарне банке.

§ 18

Све полициске и административне мере које су до сада уређивале надзор над проституткама укидају се.

§ 19

Спровођење овога Закона поверава се Министру социјалне политике и народног здравља, који ће издати потребан Правилник за извршење овога Закона.

§ 20

Овај Закон ступа у живот кад се обнародује у „Службеним новинама“, а обавезну снагу добија 30 дана после обнародовања, када престају да важе прописи који су му противни.